Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

КIиранди 15 ФЕВРАЛЬ № 14 (2226) 1959 шу

Мах 20 кеп.

Нохч-ГIалгIай республикера къахьегамхой доккхийча толамашца кхоачашдергда вай ворхI шерарча плана хьалхарча шера сийдола декхараш

Семилеткан хьалхарча шера план толамца кхоачашъе

Сийлахь-воккхача Ленина вIашагIъеллача Сийдолча Коммунистически партен хьалхленца адамийн истори доладеннача хана денз цIаккха а цхьанна а мехка ца хиннача тайпара боахам тоабара а культура лакхъяра а йоккхий коталонаш йоахаш сиха, дика, масса а оагIорахьара тоалуш хьабоагIа вай Советски мохк. Советски мехка бахача къахьегамхой хьал-торо а культура а мохк тоабаларга хьежжа тоалу, лакхлу.

ДIахо йодача хана кхы а сихагIа, кхы а дикагIа масса а оагIорахьа къахьега нах паргIата а боахаш, дегIа боагIаргболаш ба вай мохк. Из гойт ССКП XXI-ча съезде чIоагIъяьча ворхI шерарча плано. Цу планах берригa а Советски мехка боахам хIанз бар миссел шиъ гаргга хинна тоалургба, цунга хьежжа тоалургда къахьегамхой хьал-торо, цар культура, иштта кхыдола гIулакхаш.

Ший низага а хьашъкъалга а хьежжа болх бича сага мел эша хIама шортта хьалургдолча, ираз долча коммунистически общеcтве бода никъ шора хьабеллаш я ворхI шерара план.

ВорхI шерарча планах чIоагIа дегIайоагIаргья вай Нохч-ГIалгIай республикан промышленность а. 1965-ча шера цо хьадэш дола хIама 1958-ча шера хьадаьчул 2,2-эзеи дукхагIа хургда. ВорхI шера промышленность тоаярна 7,5 миллиард сом дохийтаргда, из да цул хьалхарча ворхI шера дахийтачул шозза дукхагIа, хIьта цу ахчагIа кхаь миллиардал дукхагIа дола ахча мехкдаьттан промышленность тоаерга дахийта лерхI.

Сийдолаш доккхий декхараш латт вай Нохч-ГIалгIай республикан къахьегамхошта хьалхашка семилеткан хьалхарча шера — укх 1959-ча шера.

1958-ча шера вай ерригача республикан промышленностага дIадахийта ахча 545,4 миллион сом дале, 1959-ча шера планах дIадахийта лерхIар 707,4 миллион сом да. Промышленноста валовой продукци 1958-ча шераца нийсйича укх шера 8 процент лакхлургья. Къахьегама овсарле болх беш волча цхьан сага сих вай республикан ерригача промышленносте 2,3 проценти совнархоза промышленносте 2,5 проценти лакхъе лаьрхIай.

Доккхий балхаш а сийдола декхараш а латт вай республикан юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка семилеткан хьалхарча шера. Юртбоахам дIахо дегIабоалабарна деча балхашта юкъе керттера болх ба ялат хьувкъадар.

Укх кердача 1959-ча шера Нохч-ГIалгIай Республикан къахьегамхой декхарийла ба, юкъера лаьрхIача цхьан гектара тIера 15 центнерал кIезигагIа хургдоацаш ялат чу да. Дерригача а оахача лаьттан 25—30 процента тIа дIаде лерхI агтара дикагIа, беркатегIа дола ялат — хьажкIаш.

Юртбоахама кертера декхар — ялат хьувкъаделга укх шера кхоачаще хIанзалехьа дах дукха а балхаш да. Толамца дIадийна даьнад гурахьа дIадув ялат, бIаьсти дIаде мел дезача ялата ерригача а колхозаша, совхозаша фу кийчдаьд, дIадувча дукхагIа долча ялата аьха лаьтта кийчдаьд. Кхы дIахо а дукха де дезаш балхаш а да. Ремонт яь, цун дикал чIоаггIа техка, кийчъе еза, тракторыш, ялаташ дIадув машинаш, юртбоахама кхашка болх беча мел эшаш йола кхыйола машинаш. ХIанзехьа а вIашагIйохка а царна эшаш бола хьехам бенна а кийчъе еза бIаьсти болх бергбола бригадаш. Верригa а болх Iилмо, агротехнико маяххара кхоачашбергболаш кийчо е еза. Минеральни удобрени а кхо а дилла, лаьтташ хьаьнде деза. Дила йиш йолча хий дуллилга вIаштIехьа даккха деза. КIотаргаш а петараш а йолча моттигашкара уж дIа яьха, къона лаьтташ, баьш, ялаташ дIаде кийчде деза. Юртбоахама лаьттанцара балхаш юххье денз йистедаллалца машинашца дергдолаш, балха овсарле лакха хургйолаш, вIашагIдохка деза.

Ялаташ дIадерал совгIа, кхы а дукха балхаш да юртбоахама къахьегамхошта укх шера де дезаш. Дулх доаккхилга 56 процент, оалхазарий дулх доаккхилга 15-зза, шура йоаккхилга 20 процент, тха лоргилга 7 процент, фуаш гулделга 56—57 процент лакхде лерхI укх шера. Цунца цхьана, Iатто луш йола шура юкъера лаьрхIача 2100—2200 килограмм хургйолаш, цхьан котамо ду фуаш бIаьннел кIезигагIа хургдоацаш, цхьан устагIана тIера доаккхаш дола тха 4,1—4,2 килограмм хургдолаш балхаш де лерхI укх шера.

1959-ча шера доахан 6,5—8 процент дукхагIа хургдолаш дебаде лаьрхIад, царца детта доахан 14,6 процент а дебадеш. ХIаьта, хьакхарч 6—7 процент, жа 11—12 процент, оалхазараш 49 процент, бозбашкаш 51 процент дукхагIа хургйолаш болх бе беза.

Укх шера чуоттадаь тоа а дать, паччахьалкхенна дIадала а цунга дохка а лаьрхIа да 21 эзар бежан 1958-ча шераца нийсдича 160 процент, 94 эзар устагIа иштта нийсдича 189 процент, 79—80 эзар хьакха — 210 процент, 1500 эзар коатIара оалхазар — 439 процент.

Из болх кхоачашбе 1959-ча шера 50 эзар гектар фуал яьккхача хьажкIаштеи, 32 эзар гектар силосан хьажкIаш дIае лаьрхIай. Цул совгIа, цхьадола ялаташ а хIамаш а чуийцачул тIехьагIа доакъарийна 15—20 эзар гектар хьажкIаш кхы а я дIае лаьрхIа.

Уж дукха доккхий балхаш, хьалха дIадахача шерашкарчул а дикагIа, доккхийча толамашца вай кхоачашдергхиларах а цунга хьежжа къахьегамхой бахар-хьал а культура а лакхлургхиларах а шеко яц.

Цхьабакъда уж коталонаш яха къахьега деза. Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша, фабрикашта, заводашта, колхозашта, совхозашта, кхыча предприятешта хьалхле лелаераша ерригa уйла а низ а тIабахийта беза болх дикагIа вIашагIболлара. Болх дика, ларттIа вIашагIбеллача из ханнахьа а дика а кхоачаш хул.

Тайп-тайпарча балхашка хьежжа тайп-тайпара бригадаш вIашагIйохка еза, эшаш йола техника а кхы хIама а царна дIа а енна. ВIашагIйохка еза коммунистически хьисапе болх бу бригадаш, къаьстта чIоагIа гIо де деза цар балха. Предприятешта, колхозашта, совхозашта, бригадашта, звеношта, къаьст-къаьстача болхлошта юкъе шера йоаржае еза социалистически яхь. Къаьст-къаьстача къахьегамхочун вахарга-леларга, цунна эшачунга хьожаш ладувгIаш, мамотга цунна новкъостал деш хила веза хьалхле лелаер. Ара, кхашка болх беш йолча совхозий, колхозий бригадашка дуа хIама, культурни салаIа моттиг вIашагIйолла еза. Баьча балха нийсеи биззан мах бе а цунах доагIар ханнахьа дIадала а деза.

Цу тайпара болх вIашагIбеллача толамца кхоачашъюлургья семилеткан хьалхарча шерара план.

Советски армен а тIема-форда флота а 41 шу дизарга

Н-ски танкови даькъерча салтий, сержантий, эпсарий ерригa уйла а гIулакхаш а тIема товзал а политически кхетам а лакхбара тIадерзадаь да.

ТIема говзалаш Iомаярна а политически кхетам лакхбаккхарна а цун дика каялар бахьан долаш цу даькъа округан ТIема Совета карара-кара телаш йола ЦIе байракх еннай.

Сурта тIа: тактически ученеш йолча хана подразделенерча тIемахоша топаш мишта кхийсай доашхаш еоал капитан В. С. Орлов. В. Кошевон, В. Егоровен сурт. ТАСС фотохроника

РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла бахийта оттабаь вай депутаташ

АЛМАЗОВ IАДДАЛИЙ ИЛЕЗ

ЗОТОВ ЕВГЕНИЙ НИКОЛАЕВИЧ

Алмазов Iаддалий Илез 1899 шера ваьв Нохч-ГIалгIай АССР Наьсарен районерча Буро-кIалха ахархой дезалашка.

ЗIамигасаг вар из Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци йоалача шерашка. 1917 шера ший лоIамах гIалгIай цIегвардейски бригадан мугIарех дIа а кхийтта, Къилбаседан Кавказе Советски Iаьдал чIоатIдара тIехьа латаш хилар нов. Алмазов, цул тIехьагIа 1921 шера денз 1924 шерага кхаччалца ЦIе Эскар кхачанца Iалащдеча Наркомпроде болх бир цо.

1924 шера денз 1930 шерага кхаччалца кооперативни системе тайп-тайпарча гIулакхаш тIа хиннав нов. Алмазов. 1935 шера Советски Союза Коммунистически парте вода из.

Партийни организацес, къона коммунист деша, хьаькъал эца безам болаш хилар теркал а дать, гIишлоний материалий Промакадеме Ростове-на-Дону а цул тIехьагIа Мехкдаьттан академе Баку а деша вохийт из. Дийша йистеваьнначул тIехьагIа «Малгобекнефть» яхача тресте бурув деттача Участкови инженералла, «Грознефтеразведкан» треста управляюще заместителаллеи цул тIехьагIа управляющеллеи болх баьб цо.

1939 шера денз 1943 шера кхаччалца «Грознефте» электроразведочний балхий конторан директор волаш болх баьб нов. Алмазовс.

Сийлахь-боккха Даьхен тIом лаьттача шерашка НГIАССР моттигерча промышленностен управлене шин шера инженералла болх баьб Iаддалий Илеза.

1944 шера денз 1956 шерага кхаччалца Гурьевски областе бурув деттача инженералла болх беш а, хIаьта 1956 шера Казахстанерчеи Туркменерчеи СССР Iилмай Академен экспедице деча бурув тохара балхашта хьалхле лелаш а хиннав Iаддалий Илез.

1957 шера май бетта СССР мехкдаьттан промышленностен Министерствос хьалхьожаваь Грозне юха а вена, «Старогрознефть» яхача мехкдаьттан промыслови управленен бурув деттача конторан директора заместителалла болх бе волавелар нов. Алмазов.

VI-гIча партийни конференце ССКП Нохч-ГIалгIай обкома членалла хержар нов. Алмазов, хIаьта пленумо ССКП обкома бюрон членалла а хержар.

1958 шера март бетта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла хержар из. Лакхехьарча Совета хьалхарча сессе НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума председателалла хорж из.

Нов. Алмазов РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттаваьв № 815 йолча МагIалбика хоржамий округе гIолла «Малгобекнефта» мехкдаьттан промыслови управленен хьалхарча промыслани, Сунженски районерча «Путь к Коммунизму» яхача колхозеи, Наьсарен районерча «Назрановский» яхача совхозеи Ачхой-Мартановски районерча «Лермонтовский» яхача совхозеи коллективашкара.

Зотов Евгений Николаевич ваьв 1918 шера Ростовски областа Миллерова яхача городе. Цун дай гIулакхера нах хиннаб. Къахьега волавеннав из 1936 шера. 1937 шерагара 1941 шерага кхаччалца из деша ваьгIав Грозненски мехкдаьттан институте. Студент волаш Советски Союза Коммунистически парте вахар из. 1941 шера Советски Эскаре вигар из. Цо дакъалаьцад мохкдIалацархошта гитлеровцашта духьал тIемаш деча.

1944 шера эскарера чов а хинна цIавеча, Грозненски мехкдаьттан институте дIахо дийша а дийша, из йистеяьккхачул тIехьагIа 1945 шерагара 1948 шерага кхаччалца Грозненски мехкдаьттан Iилман-тохкама институте хьалхагIа инженерал а тIехьагIа вIашагIа вола Iилман болхло а волаш болх баьб цо.

Къонача специалисто нов. Зотовс къахьегамца института коллектива юкъе ший сий даьккхар, хIаьта 1948 шера из кулгалдеча партийни балха—ГрозНИИ первични партийни организацен секретаралла хержар. Мехкдаьттан промышленносте керда технологически процессаш вIашагIъеxкара а юкъе яхьарна а института коллектива болх дика ховш лела бора цо. 1951 шера нов. Зотов хорж ССКП Сталински райкома шоллагIа секретаралла. 1952 шера Грознен коммунистий боккха тешам белар цох, партен Грозненски горкома секретаралла из харжарца. 1956 шера нов. Зотов чIоагIву ССКП Нохч-ГIалгIай обкома промышленно-транспортни отдела заведующелла, хIаьта 1958 шера из хержар ССКП Грозненски горкома хьалхара секретаралла.

Нов. Зотовс дукха теркам бу общественно-политически балха, промышленность дегIайоалаярна, къаьстта мехкдаьттани химически а йоалаеш, гор. Грозне вахара эша тIирсаш хьалдарна а из тоаярна а.

Евгений Николаевича Зотова сий ду партийнии советскии активо. Из ва ССКП Нохч-ГIалгIай обкома бюрон члени къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета депутати.

Партени правительствони заданеш дика кхоачашъярах нов. Зотовна «Красная Звезда» яха ордени 1941—1945 шерашка Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа Германел котдовларах» йола медальи еннай.

Нов. Зотов «Старогрознефта» нефтепромыслови управленен йиълагIча промыслани Шалински районерча «Шалински» яхача совхозеи коллективаша РСФСР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара № 814 йолча Старопромысловски хоржамий округе гIолла кандидат оттаваьв.

РСФСР Лакхехьарча Советеи моттигерча Советашкеи депутаталла бахийта оттабаь кандидаташ харжархошца вIашагIкхетар

Нов. Алмазов Iаддали Илезаца харжархой вIашагIкхетар

12-ча феврале Наьсарен районера харжархой вIашагIкхийтар РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат волча Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председателаца нов. Алмазовца.

Доверэнни болча нн. Бизяновси Азанневси нов. Алмазова биографи а йийца харжархой тIахьийхар партэн а вай Даьхен а тешшамерча воIа нов. Алмазов Iаддали Илеза хоржамаш деча дийнахьа — 1-ча марта массане а кхадж тасса, аьнна.

Цул тIехьагIа къамаьлаш даьча нн. Албогачиев Хаматхана, Евлоева Любас, Гагиев Мухтара, Шадыжева Лидас, Гилисханов Мовлат-Гире, Девришевас, Волниковс дег тIара хьаллаьцар доверенни болчар баь тIахьехам, хIаьта нов. Алмазовгара дийхар района юрташка электрофикаци е, хий хилийта, наькъаш тоаде, керда школаш хьалъе, лорий гIулакх делга тоаде новкъостал дар.

Харжархоша боккхача безамца тIайийцар цул тIехьагIа къамаьл даь РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат вола нов. Алмазов Илез.

Нов. Алмазовс харжархошта дег тIара баркал аьлар селла чIоагIа шийх цар тешам боларах. Партена а халкъа а гIулакх деш сай са а хьнар а кходерг дац аз, аьлар нов. Алмазовс. Цо харжархошта дош делар цар шийна тIадехка гIулакхаш кхоачашдарна ший берригa низ тIабохийтаргхиларах.

Нов. Зотов Евгений Николаевичаца харжархой вIашагIкхетар

10-ча феврале Шалински района Колхозное яхача юрта клубе харжархой вIашагIкхийтар РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат волча ССКП Грозненски горкома хьалхарча секретараца Евгений Николаевич Зотовца.

Къамаьл даьча доверенни волча Колхозненски юкъерча школан хьехархочо Гончаренко Михаил Терентьевича нов. Зотова лоацца биографи а йийшар хоржамаш хулча дийнахьа — 1-ча марта партен а вай Даьхен а тешшамерча воIа Зотов Евгений Николаевича кхадж тассар хьаллацара юртарча библиотекан харжархой тIа а хьийхар.

Нов. Гончаренкос даь къамаьл хьаллаьцар юртарча библиотекан заведующес нов. Жаглинас.

Къамаьл даьча харжархоша Шабиевс, Дениченкос, Куликa, Калинкина, Салтаевс шоай кандидата тIадиллар Колхозное яхача юрта керда школа, интернат, клуб, амбулатори, кхыйола, культурни-вахара учреждениеш хьалъе новкъостал делга, бахача наха кхачан а кхыдола а товараш лоаттаделга тоадар.

Къамаьл даьча нов. Зотовс харжархошта дег тIара баркал аьлар селла боккха тешам шийх боларах, хIаьта цар тIадехка гIулакхаш кхоачашдарна ше ца кховеш къахьегаргхиларах уж теша а бир.

М. ТКАЧЕНКО.

ХIара бIаь жийгара—160 Iаьхар

ССКП XXI-ча съезда исторически соцамаша чIоагIа деган ура а оттадаь, мамогга дукхагIа юртбоахаман продукташ яхара тIехьа къахьегаш ба вай мехкара къахьегамхой.

Наурски районерча Ленина цIерахча юртбоахаман артелера цIихеззаь волча жа-Iуно новкъоста Солнышкина декхар тIаийцад укх шера хIара бIаь жийгара 160 Iаьхар кхебе, аьнна. Из сий дола декхар цо кхоачашдергхилар шек дац.

Соахкарчул шозза дукхагIа

Укх денойка Наурски районе хиннача колхозашкарча хьакхарчи коа тIара оалхазараш леладеча фермай болхлой совещане тIа берригаш а раьза а болаш оттадаьд 1959-ча шера кхаьба йорста а яь паччахьалкхенна 5000-нел кIезигагIа йоацаш хьакхарч яла, аьнна, хIара хьакха центнерал чухьнахьа а хургйоацаш. Ужал соахкарчул шозза хинна ца Iеш дукхагIа хул.

Семилеткан задани 3,5—4 шера чухь

ЧIоагIа уйла тIаяхийта ешa а ешa Iома а ю ССКП аргIан йоацача XXI-ча съезда материалаш Къилбаседан-ХIирий АССР Ардонски района «Осетия» яхача юртбоахама артела членаша.

20-нел совгIа бола агитатораш — хьехархой, юртбоахама специалисташ, партийнии советскии болхлой колхозникашта, хьайбаш леладеча фермай болхлошта, механизаторашта, ахархошта нов. Н. С. Хрущева доклади 1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифраши йовзийташ ба.

ССКП XXI-ча съезда соцамашта жоп луш ялат, дулх, шура кхыйола продукташ яха доккхий декхараш шоашта тIаийцад артела членаша.

— Семилетка тхона дукха деза гIулакх да, — аьлар кхашка болх беча 4-ча бригадан бригадира Урумовс собране. — Халкъа вахара-хьала партес денна ю йоакхо я семилетка тIа. ВорхI шера план кхоачашйича, советски халкъ коммунизманга бодача новкъа гаьна хьалхашка даргда. Из бахьан долаш цхьошаш хьал а хьекха, къахьега безам ба.

ДIадийнар дика хьувкъийтара тIехьа лоаттабу къовсам дIаболабеннаб кхаш хьаьндеш латт, дIадув фу цIендеш да, бIаьсти кхашка бе безача балха мел эша ерригa а боахаман инвентарь кийчъяь яьннай.

Съезда соцамаш тIа доккхача гIулакхашца жоп дала чIоагIо яьй артела хьайбаш леладераша а, бIаь гектар лаьттан тIара лаьрхIа дIадахача шера хинначул семилеткан хьалхарча шера дулх доаккхилга 30 центнери шура йоаккхилга 40 центнери лакхдергда.

— Чуоттаяь йорста а яь, паччахьалкхенна дIалургья 4000 хьакха, 6000 бежан, 50000 боабашк, — аьнна дIаяздаьд «Осетия» яхача колхоза хьайбаш леладераша шоай декхараш тIа.

Паччахьалкхенна хIанзехьа а дIаденнад хьалхара бIаьш центнераш дулх. Хьалхарча квартале артело дIалургда кхы а 1200 центнер хьакхий дулх.

Яхь лаьцараштa юкъе хьалха латт соахка январь бетта яьккхачул укх шера январь бетта лоархIам боллаш дукхагIа шура яьккха Аза Гогичаева, цхьан бетта 300 хурск кхеяь Лиза Лолаева, кхы дукха бараш а.

— Семилетка задани 3,5—4 шера кхоачашъергья! Иштта чIоагIо яьй тха юртбоахама артела къахьегамхоша. Из гIулакх чакх а доаккхаргда! — аьлар колхоза партийни организацен секретара Григорий Кудзоевс.

Микрахарча кIувсаш дерий къахьегама толамаш

Дагестански АССР-ча кIувсаш деча Микрахски артела 32 шу даьннад. Цу хана чухь къахьегамхоша — горянкаша эзараш дола хоза кIувсаш даьд. Республике дейза ца Iеш, гаьнна арахьа а довз уж кIувсаш.

ССКП XXI съезда соцамаш мамогга кхоачашдеш боахк уж хIанз. Январь бетта планах 300 кв. метр кIувс бе безача 349 кв. метр баьб цар. П. Ратимова керте латта комсомольско-кагирхой бригада я хьалхале дIахьор. Болх 130—140 процент кхоачашбу яхьа юкъе хьалхле дIахьоча Альфият Агиевас, Бажи Исмаиловас, Наимат Исмаиловас, Сабият Пирметовас, Шовахир Фейзуллаевас, Хюризада Агаширинова,

Коммунистически хьисапе къа а хьега даха а даха

ПРИМОРСКИЙ КРАЙ. Спасски районерча «Червонная заря» яхача колхоза шурий-товарни ферма крае дикагІа ярё я. Доккхий доахан тІеххьарча 5 шера шозза гаргга дийбад укхаза. ХІанз арт-теле 100 гектар лаьттанна лаьрхІа 27 етт ба.

ДІаяхача гурахьа колхозе хІара бежанна лаьрхІа чуеллай хьажкІехи клеварахи, хьажкІехи сояхи яь 23,5 тонн силос. Хьайбаш дизза Іалашдаь да гІожача доакъарца а. Цо торо лу бІаргча шера шура дукхагІа яккха.

Дукха ха йоацаш «Червонная заря» яхача колхоза комсомольски-кагирхой фермах коммунистически къахьегама коллектив аьнна цІи тиллай. Хьайбаш леладераша лаьрхІад балха а, вахара а колхозникашта хьокхам тела, шоай балха говзал массазза а лакхъе. ДІадахача шера хІара Іаттагара 4220 килограмм шура яьккхай цар. Паччахьалкхенга дулх дохкара план 1958 шера ноябрь бетта 111 процент кхоачашйир цар. Толамаш доахаш дІадоладаьд керда 1959 шу а.

СУРТА ТІА: «Червонная заря» яхача колхоза ферман красни уголоке. Зоотехник П. С. Руденко хьайбаш леладеращца занятиеш воалл.

Н. Назарова сурт. **ТАСС фотохроника.**

Владимира гІо дир новкъосташа

Ше 7 класс яьккха вальча «Красный молот» яхача заводе балха вахар Владимир. Укхаза балха волча чов а хинна из больнице уллаш Іурра палате чувера кхо саг. Дворников Михаил Васильевичи, Георгиев Анатолий Александровичи, Оболдин Николай Яковлевичи. Уж Василеца цхьана балха хинна нах бар.

Михаил Васильевича аьлар:

— Тхона дика хов, Владимир, хьона мишта хала да. Тхо а болхлой да, тхо дика кхет дукха езача профессех валар мел хала да. Хинна даьначоа да хІама дац. ХІанз хьа деналга хьежжа хургда гІулакх. Тхона хезадар хьо укх шера техникуме деша вахав, аьнна. Из дика гІулакх да. Хьай сакхетам лакхбе беза. ХІаьта оаха новкъостал дергда хьона кхы цхьаькха говзал Іомае. Цу ханалехьа хьа кулг а дерза мег, юха а станока тІа оттаргва хьо...

Из могадир Георгиев Анатолий Георгиевича.

— Берттера цар гІайгІа ца яр да. Вахар дика ма-дий. ЧІоагІача сага массазза а ший никъ короргба.

Из къамаьл деча хана Владимира хоалора хІара дош массаза оал ший низех тешам чубоссилга, ше завода кхы а накъаваргхилар.

Уж дІабахча, Владимир гІертар цаІ токарь, вож слесарь, хІаьта кхоалагІа вар контрольни мастер хиларал совгІа царех фу доал ха. Мелла чІоагІа цо уйла йича а уж коммунисташ хиларал совгІа хІама кораданзар цунна царех доалаш.

Из хилча денз диъ шу даьннад. Ший новкъосташта ма хетта денал долаш хилар Владимир.

Больницера ара а ваьнна, 24 шу даьнна Владимир ше инвалида книжка бе деллача воханзар. Кладовщикал балха а ваха тІагІертта деша волавелар из. Дукха ха ялалехьа нормировщикал, тІаьккха цеха диспетчерал болх бе могаш хилар из. ХІаьта дукха ха йоацаш цеха начальника приказах из хьалха фрезеровщик хиннача цеха мастерал хьожаваьв из.

Комсомолец Косенко Владимир массайолча хана цеха коллектива общественни вахара юкъе дакъа лоацаш хиннав. Из хиннав комсорг, пенгазета редактор, цеха комсомольски бюрон член, участке агитатор.

...Тхона из вайзар партен Ленински райкоме. Из укхаз венабар Советски Союза Коммунистически партен членалла кандидата карточка хьаэца. Аз хьаттар цунга хьан еннай хьона парте ваха рекомендацеш, аьнна. Владимира жоп делар. «Комсомольски организацеси, са воккхагІа волча шин новкъоста, тешаме а нийсхо лелаеш а волча шин коммуниста Оболдин Николайси Георгиев Анатолиси еннай» — аьнна. ТІаьккха кІезига уйла а яь тІатехар цо: «Нагахьа санна со парте водаш согара бокъо йийхаьаре аз аргдар: «Аз дош лу хьона коммунистий парти са дог мел детталуча хана адамле кортамукъа дакхара а башха дика коммунистически общество хьаяра а Іа лоаттабеча къовсаме дакъа лоацаш со хургхилара»..

Иштта чІоагІа тешавеш цо из аларо дагадохийтар комсомолец Косенко Владимир бокъонца вола коммунист хургхиларах шеко йоацилга.

А. ГЛАЗОВ.

Укх деношка республикан агитпункташка

Агитпункто болх дика бу

Грозненски района № 1 йолча шури совхоза агитпункт чуяр паргІата а сийрда а цІа да. Кхоачам хиллал истолаш, гІандаш долаш, газетий, журналий подшивкаш, эша литература долаш, хьалтеха лозунгаш, плакаташ доахкаш, дика кийчъяьй из агитпункт.

Советски наьха толамаш, юрта боахама дикагІа болча болхлой опыт дунен халкъашта юкъера гІулакхаш дувцаш газеташ тІара материалаш чуйола папкаш я. ССКП XXI-ча съезда материалаш йовзийташ сурташ доахк хьалтеха.

Агитпункте болх беш справкай стол да, харжархочо даьча хаттара жоп лургдолаш.

Дика болх беш ба агитатораш С. Хаджибеков, П. Я. Ракита, В. Н. Ширин. Цар харжархошта довзийт партени правительствони соцамаш, РСФСР-а Лакхехьарча Советеи моттигерча Советийи депутаталла бахийта оттабаьча кандидатий биографеш.

Дукха ха йоацаш нов. Хаджибековс хьайбаш леладерашта йийцар совхоза ворхІ шера план. Цо йийцар ворхІ шерара план ханал хьалха кхоачашъе декхараш тІайица совхоза дикагІа йола доаркаш, цар балха опыт.

ССКП-а XXI-ча съезда соцамаш дувцаш, уж совхоза вахарца а цун хьайбаш леладерий, кхашка болх берий, механизаторий декхаращца а дувзаш, доаркашта дика беседа йир нов. Ракита. Цо харжархошта йовзийтар РСФСР-а Лакхехьарча Совета депутатий № 814 йолча Старопромысловски хоржамий округе гІолларча кандидата партен Грозненски горкома хьалхарча секретара нов. Зотова а Грозненски района къахьегамхой депутатий районни Совета депутатий кандидата шури совхоза дикагІа волча комбайнера нов. Воробьева а биографеш.

№ 1 йолча шури совхоза къахьегамхой дика кийчлу РСФСР-а Лакхехьарча Советеи моттигерча Советашкеи къахьегамхой депутаташ харжа деча хоржамашка.

А. СОРОКОУМОВ.

Укхаза сакъердаме я

Нохч-ГІалгІай АССР-а моттигерча промышленноста Министерствон столярни хІамаш еча завода контора хьалхашка «агитпункт» аьнна яздаь латт.

Дийнахьа а сарахьа а агитпункте ух харжархой. Истолаш тІа дада керда газеташ, журналаш, брошюраш, пенах хьалтеха доахк плакаташ, РСФСР-а Лакхехьарча Советеа моттигерча къахьегамхой депутатий Советашка а хоржамаш дарах йола положени.

Агитпункта юкъе йоагІа 13 квартал, цига наха юкъе болх беш 16 агитатор ва.

Укх тІеххьарча хана, укх шера 20-ча январе денз 300 харжархо ладувгІаш а волаш, 40 беседа яь цу кварталашка, Агитатораша беседаш йир: Кубера гІулакхаш дувцаш, СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитела нов. А. И. Микоян США ваха хила рах, дунен халкъашта юкъерча гІулакхех, ССКП XXI-ча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс яьча доклада тезисех, хІаьта укх тІеххьарча хана ССКП XXI-ча исторически съезда материалех. Агитатораша керттера терках тІабахийтар нов. Н. С. Хрущева доклада тезисашта ССКП XXI-ча съезда материалашта.

Агитационно-политически болх дика беш агитатораш ба коммунисташ Левков, Пьяных, Ливанцева, Березина, кхыбараш а. Беседаш мишта е езеи малагІа литература юкъе доаладе дезеи дувцаш агитаторашца шозза совещани яьй. ССКП XXI-ча съезда материалаш ювцаш а совещани яьй царца.

Цул совгІа, хІара агитаторца бе безача балха хьакъехь къамаьлаш даьд.

Совещанешка агитатораша ССКП XXI-ча съезда материалий а РСФСР-а Лакхехьарча Советеи моттигерча къахьегамхой депутатий Советашкеи деча хоржамий положеней а хьакъехьа хаттараш дора.

Харжархошта агитпункте халкъа вахара хьал дувцаш лекци йийшар дІамани политически хьехамаш доаржадара Обществон лектора нов. Г. С. Черновас. Лекци йийшачул гІехьагІа НГІАССР-а культуран Министерствон клуба болхлой самодеятельноста доккха концерт оттадир харжархошта. Ши бІаь совгІа харжархо вар цига.

Б. НОВОСЕЛЬСКИЙ.

Чернореченра агитколлектив

РСФСР-а Лакхехьарча Советеи моттигашкарча советашкеи деча хоржамашка кийчлуш йолча химикий культуран ЦІагІарча хадданза болх беча агитпункто тоабаьб наха юкъера ший политически культурно-хьехамеи болх. Агитатораша даим дІайовзийт къахьегамхошта Н. С. Хрущевс ССКП XXI-гІча съезде яь доклад, хоржамех йола положени, гражданий бокъонехи декхарехи дІакхетабу, боахам социалистически системах лелабар толашагІа хилар дувц, паччахьалкхенашта юкъера гІулакхаш довзийт.

Харжархошта юкъера болх кхы а дикагІа тоабар духьа Грозненски химзавода партбюроси комсомола комитетои бахийтача дуккхача коммунисташеи комсомольцашеи беседаши, лекцеши, докладаши ю Чернореченра къахьегамхошта. Укх тІеххьарча хана цар йийшай 17 доклади лекции.

Харжархоша чІоагІа сий деш ба агитатораш бола коммунисташ нн. Беличенко, Недугов, Монькин, Снытко, Уткин, комсомольцаш Амбразовская, Субботин, Петрова, Кадзявцев, иштта кхыбараш а.

Советски халкъо даьха доккхий толамаш массанена дІа а довзийташ, харжархоша пайда эца йиш йолаш транспоранташ, стендаш, выставкаш, плакаташ, лозунгаш да агитпункте. Цул совнагІа цига хул киновечераш, тематически вечераш.

Ший низ макхоачча къахьегаш я агитколлектив агитпунктах наха юкъера политически балха центр е гІерташ, агитатораш наха гарга озар духьа, хадданза харжархошца бувзам лоаттабар духьа, ССКП XXI-гІча съезда исторически решенеш Советски хоржамий закон царна дикагІа довзийтар духьа. **ПУХОВИЦКИЙ.**

Совхозерча агитпункте

Укх тІеххьарча хана ший болх дикка тоабаьб Грозненски района шурий совхоэзерча агитпункто. Агитпункта заведующи волча нов. Сосуновс керттера уйла тІайохийтар новкъоста Н. С. Хрущевс ССКП XXI-гІча съезде яь доклад болхлошта дІайовзийтара, цо массане дика кхетаергІолча тайпара ювцар СССР халкъа боахам дегІабарах йола цифраш.

ХІанз, РСФСР-а Лакхехьарча Совете а моттигашкарча советашка а хулча хоржамашка кийчлуча деношка хоржамех лаьца лекцеши, докладаши, беседаши ю коммунисташа. Цу тайпара беседа йир харжархошца хьехархо волча Мусаев Хьасана. Агитпункте болхлой гулбеннача къамаьл дир совхоза болхлочо Карнилова Александрас. Ший балха опыт йийцар старши чабана Герасименко Михаил Дмитриевича.

Агитпункте хадданза болх беш йолча коллективаца 63 саг ва. Царех дукхагІчар бригадашка а хьайбаш кхоабача фермашка а беседаш ю.

Агитпункто ше беш бола болх совхоза партбюрос оттаьча планах бу. Агитпункт чуйола цІа хоза кийчдаь да. Цу чу хьалтеха доахк СССР халкъа боахам дегІабарах йола перспективаш йовзийташ, ворхІ шера чухь совхоза боахам мелла дегІабоагІаргба хьахьокхаш йола лозунгаш, плакаташ, диаграммаш. Хоржамаш дувцаш дола литература, газеташ, журналаш да агитпункте, столсправок да. Шоаш ца кхеташ дола дешаш дІаязду къахьегамхоша, цул тІехьагІа беседаш еча хана жоп лу царна. Хадданза оттадаь дежурство да.

Шоай мукъа ха совхозерча агитпункте йоакх Грозненски районерча шурий совхоза болхлоша.

Ж. МАХМАЕВ

Дика вІашагІбеллаб болх

Грозен Орджоникидзевски районерча № 18 йолча юкъерча школен здане кийчъяьй агитпункт. Дика вІашагІбеллаб цигарча агитатораша харжархошцара агитационни болх. Каст-каста лекцеш еш беседаш ю цар харжархошца. Агитационни болх агитпункте баь а ца Іеш харжархой квартирашка чуувтташ цига беседаш а еш лелабу агитатораша. ХІара агитатора ше-ший квартал а дІачІоагІъяь. Цар кхетабу бахархой мехкашта юкъерча гІулакхех, советски хоржамий системах, и. кх. дІ.

Бахача наха дика сийдеш, шоай агитационни болх дика лелабеш ба агитатораш-хьехархой Г. М. Григорьевай Л. С. Прохоренкой. Цар гетъара дика лелабу ха яхача боккийча нахацара агитационни болх.

Агитпункте агитатораштa долча новкъостала йола уголок кийчъяьй. Цига агитатораштa эшаш дола литература довзийташ тематика, таип-тайпара политически литература да. ХІара агитатор лекцена, беседана дика кийчвала таро я агитпункте.

ХАСАНОВ.

Дика хьокхамаш даьхараш

Коммунистически къахьегама участок, аьле цІи йоаккх хІанз «Старогрознефта» мехкдаьттан промыслови управленерча 3-ча участках. Цу участке хьалха латт мастера Хачатуровс кулгалду операторий коллектив, ССКП аргІан йоацача XXI-ча съезда сийна яьржача социалистически яхье планал совгІа съезда совгІата лаьрхІа 2 эзар тоннал тІех мехкдаьттеи, мехкдаьттанга дІабода мах лохбарца 130 эзар сом ахчен кходаьд. Дикка йІаьхъяьй болх бу ха.

Сурта тІа: (аьрдехьара аьттехьа) оператораш: Водолазко, Кайдалов, Рагожин, Степанов, Семенченко, участкан мастер Хачатуров.

Плиев И. сурт.

Советски кхалсаг

Царизмани шариІатеи Іазапа кІалбаьттаб нохчийи гІалгІайи лоаман кхалнах вурийттлагІча шера Октябрьски социалистически революцес мукъа баххалца йолча хана. Маьре бахалехьа дай мукъахи маьре бахачул тІехьагІа моарой мукъахи хиннаб кхалнах, шоай дезала юкъе а обществе а цхьаккха бокъо а йоацаш. Деша, культурни гІулакхаш Іомаде гІерташ бола кхалнах дына духьала а ба даьла воацча нахах а ба яхаш бала бахьаш хиннаб царга.

Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци яьнначул тІехьагІа Іазапа кІаллаьтта кхалнах мукъа а баьха, цхьатарра бокъо еннай царна, производственни а общественно-политически а балха юкъе эзаб уж. ХІанз дукха ба нохчийи гІалгІайи кхалнах партийни, советски, боахама балхаш тІа а болаш, шоай болх нийса дІабахьа ховш. Иштта я, масала, ССКП Ножай-Юртовски райкома женотдела заведующи йола къона коммунистка Мусаева Мария, Наьсарен райкома женотдел заведующи Евлоева Люба, здравоохраненен Министерстве кадрай отдела заведующи М. Албогачиева, иштта кхыбараш а. Лораш, хьехархой, агрономаш, предприятешка станокаш тІа, колхозашкеи совхозашкеи бригадираш, звеньевойш болаш балхаш деш дукха ба нохчийи гІалгІайи кхалнах. Лораш ба Новрбиева, Межидова, Кодзоева, Тангиева Тамра, иштта кхыбараш а. ТІехдика къахьегарца шоашкара хьокхам луш ба Урус-Мартановски районерча «Горец» яхача совхозе доаркалла болх беш йола Кадиева Тамара «Ингушски» совхозера доярка Галаева Зина, иштта кхы дуккха бараш а.

Цхьабакъда хІанз а чІоагІа да Нохч-ГІалгІай къамашта юкъера къьнара, хІанзарча заманца тардала йиш йоацаш дола законаши гІулакхаши. Цар Іоаткъамана кІалхара ца боалалуш, халкъа пайда лургболча къахьегама, общественни вахара юстар боахаш дукха кхалнах ба нохчехи гІалгІаехи. Масала, Шалински районерча совхоза 4-гІча отделене духхьашха вІашагІъеллар хьакхарч кхоаъ ферма. Цига свинаркалла балха ера нохчо Идрисова Макка. Цхьаь яц цига Макка. Ферме дукха ба нохчий кхалнах. Идрисовас ший мар а дІачувигар ше йолчча ферме болх бе.

ССКП райкомашкарча женотделий декхараш да кхалнаха юкъе беш бола хьехама болх овлангара дезна эргабоаккхилга мамогга дукхагІа царна шоай меттала лекцеш ешилга, докладаш, беседаш елга. Къахьегаме а общественни вахара а нохчехи гІалгІаехи болча кхалнахага дикагІа дакъа лацийта а лакхерча балхаш тІа уж увттабе а беза. Царех дикагІа бараш комсомоле а парте а дІаийбе беза.

ССКП райкомаши женотделаши декхарийла я нохчийи гІалгІайи кхалнаха культура а балха говзалаш а Іомаяра новкъарлоеш долча хІамашца къахетам боацдаш къовсам лоаттабе.

А. УЖАХОВА,
ССКП Нохч-ГІалгІай обкома инструктор.

Агитатора новкъостала

Мишта вІашагІъелла а хьан доал деш а я советски паччахьалкхе

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцес паччахьа Іаьдало къамаш теІадеш хилар кхы цІаккха а хургдоацаш дІа а даьккха Россерча халкъашта корта мукъал, цхьатарра бокъо елар. Къамий цхьоагІо, вошал, барт хиларца гора Коммунистически партена къамаш корта мукъа хилара никъ. Из никъ хьабийлар Советски Іаьдал котдаларо.

1917 шера ноябра бетта, Халкъий Комиссарий Совето тІаийцача Россерча къамий бокъовех йолча Деклараце тІа хьакхайкадир Россера къамаш цхьатарра бокъо йолаш а шоай лоІамах а хилар, дІа а къьста шоай паччахьалкхе йилла бокъо йолаш уж хилар.

Дунен тІа эггара хьалхара советски республика Российски Советски Федеративни Социалистически Республика (РСФСР) яр. 1918 шерарча Конституцес маяххара из хьаьяр корта мукъача къамий, корта мукъа цхьоагІо из хиларца. Российски Федерацен тІехьа хьалха хиннача Российски империн территоре тІа хьахилар Украински, Белорусски, Азербайджански, Армянски, Грузински иштта кхыйола республикаш. РСФСР паччахьалкхе вІашагІйоллаpo хьокхам белар царна.

Советски халкъий хьаштапа, юкъарча революционни гІулакхапа тІаьехар уж вІашагІкхета. Вахаро ше дІадехар из.

1922 шера 30 декабре Российскии Закавказски Федерацеша Украинскии Белорусскии республикаша цхьоагІон договор а даь хьайир цхьа паччахьалкхе — Советски Социалистически Республикай Союз. ССР Союза Исполнительни Комитет хержар.

ДІахо йодача хана керда советски республикаш хьаярца шеръелар СССР.

ХІанз СССР-е чуйоагІа 15 союзни республика.

СССР—доттагІал долаш а, цхьана къахьегаш а, цхьатарра бокъо йолаш а долча халкъий дезал ба.

Дуккхача къамий советски паччахьалкхе дегІайоагІаш ленински къамий политика дІаяхьарца Коммунистически партес хила мел деза хьалаш оттадир мехка дерригa къамаш политическии, экономическии, культурнии хьакъехьа дегІадахкарна, эггара хьалха тІехьа диса хиннача къамашта а оттадеш. Халкъий цхьатарра бокъо хилар Іалаццера къамий Іаьдала органаши, культурни учрежденеши хьаярца, къамий кадраш кийчъярца.

ССР Союз а цунна чуйоагІаш йола хІара союзни республика а шоай лоІамах йола паччахьалкхенаш я.

Ерригa советски республикаш цхьатарра бокъо йолаш я. Союзни республикашка паччахьалкхен Іаьдал цар халкъий кара да, цар доал ду шоаш хержача цу территоре тІа йизза да йолча Советашка гІолла.

ХІара союзни республикан ший Конституци, ший Іаьдала лакхехьара органаш, ший герб а байрахх а я, цо чІоагІъю ший паччахьалкхен план, бюджет, ший законаш арадоах. Союзни республика раьза йоацаш цун территори хувца йиш яц.

ХІара союзни республика бокъо йолаш я, Союзера дІаяла. Цун бокъо я юкъарчал доацаш доазол дехьарча паччахьалкхенашца гІулакхаш леладе, царна соглашенеш е, дипломатическии консулокии викалаш дІа-юха ахийта.

Ерригача союзни республикай цхьатарра экономически лард—боахама социалистически системеи социалистически доалахьеи я. Цар массане а дика дегІаена индустри юрта боахами ба. Цхьабакъда хІара союзни республикан экономика ший эргало йолаш я. Цун лоархІам а беш союзни республика, къамий кадраш дегІаяхкарга хьежжа цар бокъонаш а шеръю.

Къьстта боккха лоархІам болаш да тІеххьарча хана Коммунистически партес союзни республикай бокъонаш шеръеш а боахама доал дара цар лоархІам лакхоеш а чакхдоаха балхаш. Халкъий боахама Советаш яхкарца союзни республикай кара дІаеннай дукхагІа йола промышленни предприятеш.

Цу дерригнеша а лоархІам болаш шерьаьб союзни республикай боахам, цар суверинитет, вІаши бола тешам чІоагІбаьб.

Цхьайолча союзни республикай территоре тІа керттерча къамал совгІа кхыдола къамаш а дах. Цар а шоай автономи я.

Советски автономи кхетаю моттигашка Іаьдала, суда, администрацен органаш, школаш, общественни-политически просветительни учрежденеш яхарца, общественно-политически вахара дерригача доакъошка цу къаман наьна мотт бувцарца.

Автономен эггара лакхара форма автономни республика я. Цун ший Конституци я, ше чуйоагІача союзни республикан Конституцен лардa тІа хьа а яь, ший къаман паччахьалкхен белгалонаш тІа а йолаш. Автономни республикан вахара дерригача доакъошка шерра бокъонаш я. Из да из хьаьча халкъа ший территоре тІа паччахьалкхенна доал де йиш йолга.

ХІара автономни республикан хьалхашка шерра хьабийла ба экономика дегІайоалаяра, къахьегамхой вахар тоадара никъ. Из къаьгга гуш да вай Нохч-ГІалгІай автономни республикага хьежача.

Паччахьа Іаьдал долча хана Нохч-ГІалгІай мохк тІехьаоиса, эсала боахам болаш, дийша нах кІезига болаш бар.

Советски Іаьдала шерашка Іоаткъама кІалхара а даьнна, ший лоІамах дола нохч-гІалгІай къам ший вахара да а хинна дІаэттад. Лоацача хана Нохч-ГІалгІай мехка хьалъяьи иоккхий заводаш, сихха дегІаоагІаш латт мехкдаьттан, химически промышленность, цІаккха а ца даьча тайпара сиха а дика а хьалдеш латт нах чубаха цІенош, хьалъяьй школаш, больницаш, берий бешамаш, яслеш, кхыйола культурни учрежденеш.

Советски Іаьдало нохчаштеи гІалгІаштеи шоай наьна меттала йоазув деннад. Арадувлаш да нохчий а гІалгІай а меттала газеташ, книжкаш. Болх беш нохч-гІалгІай халхара а иллей а ансамбль, драматически театр да.

Автономен цхьаькха форма я автономни областаши къамий округаши. Цар шоай конституцен еце а цар бокъонаш дІаязъяь я уж чуйоагІача союзни республикай конституцеш тІа.

СССР паччахьалкхено хьахьокх Советий Мохк дуккхача къамий мохк хилар.

1936 шера тІаийцача СССР-а Конституце тІа йоах Советски Социалистически Республикай Союз болхлойи ахархойи социалистически паччахьалкхе я.

Вай мехка социализм хьалъярца дІаяьхар эксплуататорски классаш. Лаьттан национализаци йича дІаяьлар помещикий класс. Фабрикаштеи, заводаштеи, банкаштеи, торгови предприятеиштеи национализаци йича дІаяьлар капиталистий класс. Эггара тІехьа дІабаьлар кулакаш.

Иштта хьал тІа советски общество латт шин классах—болхлойи ахархойи. Цхьабакъда уж классаш чІоагІа хувцаеннай. Капитализм йолаш болхлошка орудеши производствон средстваши яц — СССР-е болхлой класс цар да ше а я саго цхьаьккха а эксплуатаци а яц цунна. Лоалла латтилга фуд хац колхозни ахархошта а. Цар шоай боахам лелабу дукхагІа долча даькъе ший доалахьа йолча машинашца, шийна паччахьалкхено массазза а леладе а мах боацаш а кьаденнача лаьтта.

Обществон экономике а классашта а юкъе хиннача хувцамаша торо хилийтар, кІоаргга культурни революци е. Из ярах дІадаьккхар миллионаш нах дийша ца хилар, паччахьалкхен гІулакхаш къоастадеча баха нах шерагІа юкъеоза, Іилман, техникан, искусствен дерригача доакъошка дукха а кадраш хьалкхее, наха юкъе прогрессивни идеяш йоаржае торо хилийтар. СССР-е керттера идеологи марксизм-ленинизм къахьегамхой корта мукъален, халкъий цхьатарра бокъо хилара а доттагІлен а идеологи хилар.

Советски обществон белгало я болхлойи ахархойи экономическии политическии хьашташ цаІаш хилар.

СССР пролетариата диктатуран дунен тІа эггара хьалхара мохк ба. Советски социалистически обществе керттерча даькъе доал дер болхлой класс я. Из доашхаш да общественни производстверча цун лоархІамга хьежача болхлой классо эггара хьалха латташи революционни класс хиларца. Цо кулгалду коммунистически общество хьалъеш къовсам лоаттабеча берригача къахьегамхошта, цу къовсама сийлахь-доккха декхараш кхоачашдара хьокхам лу. Цунца цхьана болхлой классо обществона доалду къахьегача шинна а класса доттагІал чІоагІдара тІехьа. Болхлойи ахархойи цхьоагІо Советски паччахьалкхен чІоагІагІа йола лард я.

Халкъа Іаьдала органаш къахьегамхой депутатий Советаш я. Уж я паччахьалкхен политически лард. Цар бе юрташкеи городашкеи моттигашкарча Советашкара дена СССР-а Лакхехьарча Совете кхаччалца — мехка ерригача територе тІа паччахьалкхен Іаьдал да.

Массови организаце хиларца бола Советий низ а лоархІам а эггара хьалха мехка берригa къахьегамхой цига хиларца ба.

1957 шера РСФСР моттигашкарча советашка хержача 844337 депутатал 54,5 процент парте боацаш бар. Коммунистана а парте боацарашa а Советашка чакхйоахар цхьа политика я. Цунца дашха иш йолаш да халкъо цхьа барт болаш Советаш хьалладцар.

Советски Іаьдала кІоаргга овлаш да халкъа юкъе, цунца айхха дувзаденна да из. Из къаьгга гуш да СССР-а берригa гражданаш Іаьдала органаш хоржаш хьинаре дакъа лоацаш хиларал совгІа дерригача халкъо паччахьалкхенна доал деш дакъа лоацаш хиларца а.

Миллионаш бола нах паччахьалкхенна доал дара юкъе озара цхьа форма я моттигерча Советашкара массазза а йола комиссеш. Наха вахара эша дешаш (бюджетни-финансови, моттигерча промышленноста, унахцІено лораяра, халкъа образованен, торговлен) дешаш къастаду цар. Комиссеш Советаша депутатех хорж. Цхьабакъда депутаташ боацачар а дакъа лоац цига.

Мехка моттигерча Советий комиссей балха юкъе депутател совгІа дакъа лоацаш 1 миллионали 300 эзарнели тІех саг ва.

Советаштеи цар органаштеи гІо деш кхыйола общественни организацеш а я — уж я квартальни уличний комитеташ иштта кхыяраш.

Ерригача Советийи цар органийи балха тІахьожаш къахьегамхой ба. Из го йиш я моллагІча Совете дайна ца Іеш СССР-а Лакхехьарча Совете а правительстве а.

Советски Іаьдал бокъонца демократически Іаьдал долга бакъду коммунизм хьалъяра лоархІамера дешаш къестадеш СССР-а правительство а Коммунистически парти а массазза а нахаца дагаювлаш хиларо. 1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегІабарна контрольни цифрех ССКП XXI-ча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс яьча доклада тезисаш ювцаш вай мехка 968 эзар собранеш хилар заводашка, стройкашка, колхозашка, совхозашка, Іилман учрежденешка, дешара заведенешка, Эскарей Флотеи доакъошка, советски учрежденешка. Цу собранешка 70 миллионал совгІа саг хилар. Замечанеши тІатохамаши, предложенеши еш къамаьл дир 4 миллиони 672 эзари саго.

Советски мехка болхлойи ахархойи царна эша организацеш я. Советаш, профессиональни союзаш, Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союз, кооперации, культурни-просветительни, иштта кхыйола обществаш.

Мишта а хьан а кулгалду цу организацешта, де лаьрхІар кхоачашдарна цар низ дІахьожабер мала ва?

Из тайпа организаци я сийлахьвоккхача В. И. Ленина хьаьь Советски Союза Коммунистически парти. СССР-а Конституцес маяхха парти паччахьалкхен ярашта санна общественни а ерригача къахьегамхой организацешта а кулгалдеш я.

Къахьегамхой хьашташ бахьан дуккхача а шерашка турпале къовсам лоаттабарах цар тешам а беннаб цох, цар хьал а лоац из. Из Октябрьски революцен бачча а из вІашагІъеллар я. Цун хьалхленца советски халкъ фашизмал котдалар. Цо советски обществона толамца хьалхле лелаю керда общество — коммунизм хьалъеш.

Чаккхдаха оттадаь декхараш Іалахмате доккха а бехктоккхаме а хиларца дерригa дуне цецдоаккхаш я ССКП XXI-ча съездо тІаийца коммунизм хьалъяра программа. ДІаяхача хана Коммунистически партен хьалхленца, кхоачашдаь декхараш санна толамца кхоачашъергья советски халкъо из сийлахь-йоккха программа а.

ССКП дерригача советски халкъа политически кулгалхо я. Цун органаша цхьаккха а паччахьалкхен а общественни а организацей бокъонаш телхаяц. Партес царна балха никъ хьех цига болх беш болча коммунисташка гІолла. Партийни группаш я хІара предприяте, стройке, совхозе учреждене. Цигара хьалхле лелаераш а мугІарера бола къахьегамхой а тешабарца партен решенеш чакхйоах цар.

Коммунистически парти нахага бакъдар дІаала кхерац. Цо майрра гучадоах промышленноста, юрта боахама, паччахьалкхен аппарата балха юкъера кхоачамбоацараш, цу кхоачамбоацаралца къовсам лоаттабе шерра юкъеоз къахьегамхой. Коммунистически парти низ болаш хилара тешал ду культ личностах даьнна зуламаш майрра партес дІадахаро а партена духьалара Маленкова, Молотова, Кагановича, Булганина группа гучаяккхаро а из новкъара дІаяккхаро а.

Коммунистически партес леладераш болхлой а ахархой а хьашташ да. Цудухьа царна хов къахьегамхой хьашташ бахьан ше а кхоеш къовсам лоаттабер Коммунистически парти йолга. Цудухьа царна дукха а езаш цар хьаллоацаш я из. Коммунистически парти дукха а миллионаш болча нахаца айхха ювзаенна хиларца ба цун низ бухбувлахьаст.

Т. ТЕБОЕВ.

МОТТИГЕРЧА СОВЕТИЙ ДЕПУТАТАЛЛА КАНДИДАТАШ

Доярка Бекова Мовли

«Мишта ях хьо?» «Балха толамаш мишта доах Iа?—аьнна шийга хаттар дича, эхь хетташ жоп лу цо:

— Ферман кхыбола болхлой санна ях со а, цар санна болх а бу аз.

Мовлеца болх беча нахаца къамаьл дича къахьегам безаш, дог цхьалха долаш саг из йолга ха хала дац.

1958 шера Мовле дош деннадар хIара Iаттагара 2200 килограмм шура яккха. ДIадахача шерашка яьхача шурийга хьажача лакхара декхар дар цо тIаийцар. Из кхоачашде дукха а къахьега дезаш дар.

Мовли халонех кхераш яц. Сецца ферме еча садайча мара чуйодац из. Иштта къахьегарца ший декхар тIеткхоачашдир цо. ХIара Iаттагара 3028 килограмм шура яьккхар Мовле. Хьалха дIаяхача хана моттигерча тайпаех долча доахангара дукха шура йоаккхалургъяц яхаш хинна уйла харц йир дояркас Бекова Мовле.

ХIанз Мовле йоах, дIадахача шера аз декхар тIаийцадар хIара Iаттагара 2200 килограмм шура яккха. Цхьабакъда из дош луш сона хацар кхы а дукхагIа шура яккха йиш йий. Со тешайора укхазарча доахангара 2000 килограммал тIех шура яккха хала да, яхаш.

ХIанз со теш дояркай болх хала хиларах. ХIаьта а торонашка хьажача, уж хIанз а дукха я тха.

ССКП XXI-ча съезде нийса яьхад, пайда эцанза торонаш хIанз а дукха я, яхаш.

Сайна ду деннар кIезига хет сона. Семилеткан хьалхарча шера хIара фуражни Iаттагара 3500 килограмм шура йоаккхаргья аз.

Бекова Мовле январа бетта шийна тIачIоагIбаьча 14 Iаттагара хIаранегара 200 килограмм шура яьккхай. Из дIадахача шера январа бетта цо яьккхачул 52 килограмм дукхагIа я.

...Цудухьа лаьрхIар «Ингушски» совхоза цхьоалагIча отделенен болхлоша шоай собране тIа, МагIалбика къахьегамхой депутатий городской Совета депутаталла кандидат доярка Бекова Исраила Мовли оттае, аьнна. Уж тешаш ба гIалгIай къама дикача йоIо шийх бенна тешам боабергбоацилгах.

П. ГАГИЕВ.

Тха кандидат

«Старогрознефта» мехкдаьттан управленен строительни-монтажни цеха коллективо ший собране Старопромысловски районни Совета депутатий кандидаталла оттавир шоай цеха начальник Виктор Иванович Лядов.

Цеха начальник волаш болх бу цо 1958-а шера денз. Цу хана денз цех дукха строительни машинаш йола, йоккха предприяти а хинна дIаэттай. Лаьттанцара болх 90 процент, вышко-монтажни балхаш 95 процент, турбаш йохкаш ду балхаш 85 процент, машинашца ду. Наха чубаха цIенош деш а бурув теха яьннен шоллагIча методашца болх бэргболен скважинашта промышленни объекташ еш а бархI миллион сом шера додаш балхаш ду цу цехо.

ДIадахача шера строительни материалаш ца тоъаш гIулакх эттача, болгарски доттагIашa еча тайпара етта кирпишк е гIулакх вIаштIехьа доаккхача дакъа лаьцар нов. Лядовс. ЦаI ах миллион етта кирпишк е йиш хилар из бахьан долаш. Цо торо хилийтар нефтяникашта чубаха цIенош де. Паччахьалкхен даь ца Iеш, бахача наха шоашта цIенош деча а ела йиш хилар кирпишк. Районни Совета депутат а райсовета вахара гIулакхий комиссен председатель а ше хиларах тарра нов. Лядовс новкъостал ду бахача наха строиматериалаш луча.

Нов. Лядов шозлагIа хорж Старопромысловски Райсовета депутаталла.

А. В. ТИЩЕНКО.

Ер кандидат хила мегаргва

«Галантерейщик» яхача артела членаша шоай юкъарча собране №226 йолча хоржамий округе гIолла Грозненски городской Совета депутатий кандидаталла вахийта оттавир цу артела контрольни мастер вола нов. Льянов Берса Мухарбик.

— Ше цу артеле болх бе волавеннача хана дэнз ший болх дика беш, балха тIехь хьокхам телаш, дика новкъост волаш хьавоагIа нов. Льянов Берса Мухарбик, — аьлар артела члена И. Иналовс. Городской Совете из воай викал вича дехке даргдац вай. Вай шийна бенна тешам харцбэргбац цо, аьлар цо.

Льянов Мухарбика бу дика болх, цо общественни балха юкъе лоаца дика дакъа хилар дувцаш, из гIалгIай халкъа визза воI хилар дувцаш къамаьлаш дир артела членаша нн. Г. Григоряна, С. Ефиана, М. Удайнатовс, кхычар а.

Шевар раьза а волаш, «Галантерейщик» яхача артела члений юкъарча собране соцам бир нов. Льянов Мухарбик шоай кандидаталла оттавае.

Я. БЕРГЕР.

Депутаталла вахийта оттаваь кандидат

Цхьа шу мара дац Хажиев Ахьмад Грознерча локомотивни депо слесаралла болх беш вола, хIаьта а дикача балхаца болхлошта ше дIавовзийтав цо. 140 процентал кIезигагIа цхьаккха бетта а кхоачашъяц Ахьмада балха норма. Цо ремонт яьча паровоза машинист тешаш хул кхы ханахьа тоабе ца безаш дукха эзараш километраш паровозо ергхиларах. ХIанз шоллагIа йола электросварщика специальность Iомаеш ва из.

Грознен городской Совете депутаталла вахийта кандидат оттаваьв нов. Хажиев депо болхлой коллективо.

АНОХОВ.

Химикий собрани

Грозненски химически завода боахама актива собрани хилар 10-ча феврале. Гулбеннараша йийцар 1958-ча шерарча балха итогехи укх шера коллективанна хьалхашка латтача декхарехи лаьца завода директора нов. Назаровс яь доклад.

Химически промышленность сихха дегIаярна партен XXI-ча съездон ССКП ЦК майски Пленумои даь соцамаш кхоачащдеш дIадахача шерара фенол арахецара план 112,4 проценти ацетон арахецара план 112,9 проценти кхоачашъяьй химикаша. ДIадахача шера август бетта синтетически этилови спирт доаккхаш цехаш хьайийлача сихха Iомайир болхлоша из чоалхане производство. Планал совгIа массэхк эзараш тоннаш феноли ацетони деннад Даьхенна химикаша.

Дукха дар завода балхаца кхоачамбоацараш а. Спирт доаккха цехаш ханнахьа яь ца ялар бахьан долаш вIаштIехьа даланзар дIадахача шера спирт арахецара план кхоачашъе. Спирт даккхара план кхоачаш ца ярах, ерригача заводо арахеца шерара план а кхоачашъе вIаштIехьа хиланзар. Хила еззача тайпара яцар балха дисциплина а. ДIадахача шера 414 ди дайра цхьабола болхлой балха хьа ца боагIаш.

Къаьст-къаьстача цехий балхаш ше дувцаш, нов. Назаровс белгалъяьккхар шерара план 117,3 процент кхоачашъяь 12-гIа цехи, 111,9 процент кхоачашъяь 15-гIа цехи, иштта кхыяраши. Дукха а кхоачашде атта доацаш а декхараш да укх 1959-ча шера завода коллективанна хьалхашка латтараш. Уж сийленца кхоачашдарна шоай бола низ тIабахийта химикаша къахьега дезилга, балха дисциплина дика лелае езилга дийцар нов. Назаровс.

— Тlаккха мара вIаштIехьадаргдац коммунистически къахьегама завод аьнна сийлен цIи яккха яхье яьннача завода коллектива уж декхараш кхоачашде,— аьлар дIахо Назаровс.

ХIанзалца шоай цехаша даь балхаш а тIаийца декхараш кхоачашдарна дола наькъаш а дувцаш къамаьлаш дир цехий начальникаша Галеговс, Брук, Поповс, Шиловс, Козловс. Цар шоай къамаьлашца белгалдаьккхар цехашта эшаш йола материалаш арахьара тIакхухьилга тоаде дезилга.

А. АЛИБЕКОВ.

Тхога яздаьча, кепа ца техача письмой ларах

„Бехктокхаме оза бехке бараш“

Грознен мехкдаьтта института студенташа н.н. Костоев Бесланен Арсемеков Iийсаси «СЕРДАЛО» редакцега каьхат дайтар, цу каьхата тIа дувцар 1959 шера 18 декабре шоашта дов даь хулиганаш бехктокхаме а ца озаш Ленински райпрокуратурои милицен райотделенои дIахийцаб, яхаш. Из гIулакх тахка аьнна каьхат дахьийтар редакцес республикан прокуратурага.

Нн. Костоевнен Арсемековнен даьча довна гIулакх юха тахка а бехке бола хулиганаш бехктокхаме оза а, аьнна Ленински района прокуратурага дахьийтад из гIулакх, яхаш хоамбу редакцега республикан прокуратурера.

Связа конторий болх тоабанза баргбац

ТIеххьарча хана «Сердало» газета редакцега МагIалбика а Наьсарен района а почтови отделеней балха юкъе дуккха а кхоачамбоацараш да, газеташи, письмоши нахага ханнахьа дIакхачийтац, бахача наьха цIеношка радио чуюллилга во леладу, яхаш письмош ихад. Цудухьа оаха цу районий юрташкара общественность юкъе а йолаш рейдаш яьй. Цу рейдий материалаш я укх лохера яраш.

МАГIАЛБИКЕРЧА СВЯЗА ГIУЛАКХАШ

ХIара денна-ден бIаьш газеташ, письмош, кхыйола корреспонденцеш бахача нахага дIакхоачийт МагIалбика связа конторан болхлоша. Шоай болх безаш а дика лелабеш а дуккха а болхлой ба цига.

Цхьабакъда, дувцанза даргдоацаш, хила йиш йоаца кхоачамбоацараш да МагIалбика связа конторан балха юкъе.

ГАЗЕТАШИ ПИСЬМОШИ ХАННАХЬА ДIАКХАЧИЙТАЦ

Город МагIалбике почтови корреспонденцеш доаггIаш долча адресах дIа ца кхоачийташ моттигаш я, аьнна шийга аьлча, конторан начальника нов. Бервиновас, из иштта долга харц да аьнна тешал де хьагулбаьча городерча почтальонаша шоай начальник бакъйир. Из дар 3-ча феврале. Редакцега кхаьчараш харц хоамаш хила мег, аьнна хетадалийтар почтан болхлоша. ХIаьта а тохкам бича гучадаьлар письмош доаггIача адресах дIа ца кхоачийташ моттигаш йолга. Из кIаьгта гучадаьккхар 4-ча феврале нов. Бервинова йолча латкъа енача город МагIалбика Матросова цIерахча улицан 29 номер йолча цIагIа яхача Ахильговас. Цо йоахар: «Со енай е сай письмош нахага дIа ма тела ала, 26-ча январе МагIалбике кхаьча письмо тахан сона йовзача кхалсаго хьаденнад сога хьадаьста а долаш, са письмош нахага дIа а телаш ца дешийтар дезар сона, сога доагIа письмош са адресах сога кхаьча деза. Соахка айса яздаь газеташ сайна во кхихьандаь укх шера вIалла а яздаьдац аз».

Из гIулакх техкача гучадаьлар Ахильговас яхар бакъдолга.

МагIалбике хинна Iац уж тайпа кхоачамбоацараш. «Ингушски» совхозерча болхлошка 2-ча феврале а тIехьа 28 январера газеташ дIакхачийта дацар Пседахерча почтови отделенес. Цу юрта вахача Цечоев Ислама Iийсайга ше яздаьча «Грозненски рабочий», «Ленинское знамя», «Сердало» яхача газетах январа бетта шиппа номер мара дIакхаьчаяц. «Ингушски» совхозерча Яндиевана хIанз а хьаденнадац № 1 йола Крестьянка яха журнал. Уж тайпа масалаш дуккха а доаладе йиш йолаш да.

Пседахе бахача нахага почта дIакхачийтар во хIана лел, аьнна хаттар дича МагIалбика связа конторан начальника нов. Бердиновас йоах, цига почтальон лаха ца могаш шоаш дукха ха яккхарах хиннад из, почтальонал болх бе безам болаш Пседахе саг вац. Из уйла йолаш ба ССКП МагIалбике горкома цхьабола болхлой а.

Иштта дий тэш из, аьнна хьежача гучадоал е связа конторан болхлой а из тайпа уйла йола партен горкома болхлой а Пседахе почтальонал балха ва саг бокъонца лохаш ца хиннилга. Из къаьгта хьахьокх укх бакъдолчо: почтальонал балха дIаэца со аьнна ена коммуниста Балоэв Анасха йоI дIа а а ца эцаш йитай Пседахерча почтови отделенен начальника нов. Махначевас.

ТIеххьарча ханалца Пседахе санна воча хьал тIа хиннад Советское яхача юрта бахача нахага почта дIакхачийтара гIулакх а. Почтальон воацаш дукха ха яьккхай цига.

РАДИО ХIАРА ЦIАГIА ХИЛА ЕЗА

Дувца дезаш дац советски нах коммунистически уйланца хьалкхебара радио мел боккха лоархIам болаш я. ДIадахача шера а ер шу доладелча денз а кIезига болх баьбац МагIалбика районе бахача наха радио юллаш. ХIаьта а баь болх тоъам болаш боацилга гучадоал бахача нахаца къамаьлаш дича. Оаха къамаьл мел даьр чIоагIа безам болаш ва ший цIагIа радио чуйилла. Из кхетадеш да. ХIанз вай Сийлахьбоккхача мехка коммунизм хьалъярна беш латта Iалаьмате боккха болх, цу балха юкъе доаха толамаш довза, вай мехкара а доазол дехьара а керда хоамаш ха безам ба советски наьха.

Къахьегамхой уж хьашташ кхоачашделга дика вIашагIделла чакхдаккха лерхIаш МагIалбика связа конторани совхоза Пседахерча 4-ча отделенени кулгалхоша дага а баьнна отделенен болхлошкара цар алапий дIаэцаш дIадахача шера радио чуйиллийта безам болчунтара хIаранегара 40 сом кIаласоцадир. Царех цхьабарашта радио чуйиллай, хIаьта дукхагIа бараш хIанз а радио йоацаш ба. Цу тIа а 2-ча феврале Пседахе хиннача нов. Бервиновай заместитела нов. Чевилевас радио чуйилланза болча наьха ахча юха дIале аьннад, йоах монтер волча нов. Байсахаров Махьмада.

Иштта хIана аьннад оаш аьлча нн. Бервиноваси Чевилеваси йоах, цкъа-дале царна радио юллаш дукха бIоагIий а деза, шозалагIа-дале, оаш яха дукха радио езаш а бац уж, радио юллаш бIоагIий а догIийта шоашта свет чуйиллийта гIерт уж. ДIадахача шера декабра бетта денз радио цIагIа чуйиллийта ца могаш лел Пседахе ваха нов. Эсиев Эди а иштта кхыбола нах а. Кхо бутт хьалхагIа 4 тума дIа а денна ше бIоагIий а леха доллаше хIанз а радио цIагIа чуйиллийта ца могаш лел Пседахера Алироев Пусе Хаси а.

Тхона хетачоах, 4-ча отделене алапех ахча кIалсоцадаьча наха радио чуйилла декхарийла я связа контора. Царна меттел бахача кхыча наха а из гIулакх де декхарийла я из. ХIаьта радио а свет а шоай цIеношка хилча хIара советски сага санна. Пседахе бахача наха а дика хетарах тамаш е ягIац. Из вIаштIехьа даккха хьажа еза МагIалбика горисполком а «Ингушски» совхоза дирекци а.

Бахача наьха цIеношка радио чуйиллар лакхехьа дийцача тайпара боккха лоархIам болаш да, цудухьа связа республикански управлени а МагIалбика горисполком а хьажа еза МагIалбика района юрташка хIара цIагIа радио йилларна фу де деза, лоархIам бе беза тахан дукха бIоагIий а дегIа радиолини юллача оагIорахьа тIехь-тIайоагIача хана наха цIенош дергхилара а.

НАЬСАРЕН РАЙОН

МагIалбика связа конторе санна Наьсарен районе а ба шоай болх дика лелабеш болхлой.

Кантышева бахача наха дика сийдеш я почтальон Ульченко Мария. Цо болх бу массехк шу даьннад, цунна дика йовз ше гIулакх ду район. Дика болх барах массехказза совгIаташ тийннад цунна. Иштта болхлой кхы а ба.

Цхьабакъда, районе дуккха а нах ба почтови отделеней балха раьза боацаш. Цар дувц письмоши газеташи ший ханнахьа шоашка дIа ца кхоачилга. Из бакъ а да. Аьлти-Юртарча Мальсатов Хоасбота 1959 шера яздаь «Сердало» газет эггара хьалха 5-ча феврале мара денадац, Джамбуриев Назиранна цо яздаь «Сердалои», «Комсомольское племя» яхен газеташ массехк номераш цхьана кхухь.

Наьсарера Наьсар-Керте гIолла почтови машина дIа мича хана гIоргья, аьнна райсвяза конторера телефон тохаш ца хиларах а ший расписанех из машина ца лелаш хиларах а Наьсар-Кертера почтальон 3—4 сахьат наькъ тIа латта везаш хул почтови машинага хьежаш, цудухьа тIехьадувл почта нахага дIакхоачийтилга.

ГIаьзи-Юрта вIалла кхухьаш а яц почта. Ший ханнахьа дIаккхачац почта Сурхо тIа а, Экхаж-къонгий юрта а, Наьсар-Керте а. Масала, Сурхо тIа вIалла а почта енаяц январе 1, 3, 4, 7, 8; 9; 11; 12; 13, 14, 15, 17, 18, 19, 22, 25; 28; 30; 31 деношка; хIаьта феврале 1, 2 деношка.

Экхаж-къонгий юрта почтови отделене 9-ча феврале ухкаш дар Албогачиев Уматгире, Цечоев Махьмад-Гире, Эльдиев Iийсай, Хидриев Ахьмада, Хамчиев ИсмаIали, Аушев Исраила, Толдиев Iалаудина, Хидриев Iабаса цIераш тIа а язъяь феврала бетта 1-чеи 5-чеи деношка арадаьнна «Сердало» яха газеташ, хIаьта 8-ча феврале арадаьнна «Сердало» газет царга дIакхачийтадар. ХIана да из иштта аьлча почтови отделенен заведующе нов. Эльдиев ИбрахIима аьлар, диц а денна дада уж, аьнна.

Цига хинна Iац уж тайпа гIулакхаш, феврала бетта яздаь газеташ 8-ча феврале мара нахага дIакхачийта йиш йоацаш ихкад Яндарерча 80 подписчика, союзпечатера доставочни карточкаш хьа ца дайтарах, иштта хиннад кхыча отделенешка а.

Ала дезаш да Наьсарен районе дукхагIа йола почтови отделенеш болх бе хала долаш, готтача а, тищценнача а, шийлача цIеношка а йолга, цу тIа а цхьаннахьа а хьалтеха вывескаш яхкац из малагIча юрта отделени я ховргдолаш, йоахкача а, къаьнара, республика юхаметтаоттаяллехьа хинна вывескаш йолга, письмошта тIаетта почтови штемпелаш а къаьнара цIераш тIайолаш йолга.

Районе геттара а во вIашагIделла да бахача наьха цIеношка радио юллилга. Бокъонца радио цIеношка чуйилла цхьаккха а юрт яц. Оттаьча планах республикан связа управленерча строймонтажни управленес районе йилла езаш 8 км. фидерни, 28 км. абонентнии радиолини яр, хIаьта Сурхо тIа 10 км. зIанараш охка езаш а яр. БIарччача 1958 шера цхьаккха а хIама даьдац строймонтажни управленес, Наьсарен конторас ший болхлошца баь лоадам боаца болх мара.

Тхона хетачоах Наьсарен районе бахача наьха цIеношка радио йиллара гIулакх НГIАССР бувзама Управленен кулгалхоша 1958 шера тесса дита хиннад.

ХIаьта Наьсарен района а МагIалбика а связа конторий ерригача балхага хьежача тхона хеталу республикан бувзама управленес из дика тахка а беза, лоархIам болаш тоабе а беза, аьнна.

Рейдови бригадан членаш: ГУНОЕВ Махьмад, «Ингушски» совхоза комсомольски организацен секретарь. ТЕБОЕВ Тухан, «Сердало» газета болхло. А. АХИЛЬГОВ, ВЛКСМ Наьсарен райкома инструктор. М. ДАСКИЕВ. «Ленина байракха» газета болхло. БУЗУРТАНОВ Башир, Назрановски совхоза Наьсар-Кертерча отделенен тракторист. ПАРОВ Сулейма, «Ленина байракха» газета болхло. АХРИЕВ Махьмад, «Сердало» газета болхло. АУШЕВ Махьмад, Сурхо тIарча юрта совета секретарь.

Чакхдоахаргдола гIулакхаш

(ОЧЕРК)

Хь.-Б. Муталиев

ССКП аргIан йоацача XXI съездо болх баьча укх дIадахача январен феврален деношка советски къахьегамхой дерригa дог-уйла цу съезда балхаца дар. Халкъа боахам гаргга гIарча ворхI шера дегIабоалабара контрольни цифраех лаьца нов. Н. С. Хрущевс съезде яьча теоратически кIоргга маIан долаш йолча докладага, съезда делегаташца цхьана, дош тувладалара кхераш ладийгIар вай мехкарча хIара къахьегамхочо.

«Вай хIанзэ а хьаел коммунистически общество чувода ний», аьлар новкъоста Н. С. Хрущевс ерригача партен а дерригача советски халкъа а цIерагIа. ВорхI шера плана контрольни цифрашка, хьизга чу санна, советски къахьегамхошта бIаргагу хIара республикан, краян, областан, района, юрта, хьыметтел совхоза хIара отделенен боахама а культуран а гIулакха зIалла ца хеззаьча тайпара эргаьнна йола шоай коммунизма кхоане.

* * *

Назрановски совхоза Экхажевски отделенен болхлоша — отделенен управляющи волча Газдиевгара денз говр-вордаца лелаш волча Арапиев Джабраилага кхаччалца, массанеша а, чIоагIа уйлаш йир шоай отделенен балха хьакъехьа XXI съездал хьалхагIарча а из хиннача а деношка. Съезда деношка нов. Н. С. Хрущева а хIара делегата а къамаьлашка лерг дилла ладийгIар.

Укх отделене дукха а хьалха денз доладаь да хаддаза кIирагIа шозза механизаторашца, бригадирашца, звеноводашца, кхы говзалаш йолча болхлошца цхьан дийнахьа агротехниках лаьца агрономо Аушев Хьасанен вокха дийнахьа хIанз лелаш йолча политиках лаьца отделенен управляюще Газдиевси занятеш елга.

Занятеш лелаераша агротехникан, хIанз лелаеча политикан хьакъехьа къамаьл дIадоладой а, курсалика дешаш бараша заняте дувца увттаду къоастам боллаш дола шоай отделенен боахама дешаш.

Иштта, отделенен болхлошта шоашта дагадеха доладаьд Экхаж-къонгий юрта еттача кирпишкий завод юллилга. Из завод боахама хьисапе совхоза ахча е гIирса материалаш ца йолхаш йилла яц йоалл. Кирпишкаш хьаеш бола лоабат, ший дикилга а дукхилга а диллача, дика лаьрхIа а бIаьннешца лоархIаш болча шерашка яхар-мо дукха болаш а ба. Эггара тIехьа йоале а, июнь батталехьа кирпашк лургья цу заводо.

Мелла гIо хул цунах совхозе хьалде дезача гIирсашта а керда цIенош дергдолаш болча совхоза болхлошта а?

Хала да цу дикача гIулакха хам баь вала. Совхоза отделенен хьалхле лелаераша, дог ца а эккхаш, майрра новкъостал де деза из гIулакх хьинаре кхарайцаь болх беш волча бригадиранна Экажев Махьмада.

ДIадахача боахама шин шера — 1957—58-чей 1958—59-чей шерашка — отделенена зе хулаш болх бар чIоагIа Iаьткъа ба отделенена хьалхле лелаерaш а цун дикагIа бола болхлой а. Укх гаргагIарча ворхI шера вай мехка йоаржжаь коммунистически общество хьалъярна йола контрольни цифраш Iомаеш, цунах вай къахьегамхошка кхоачаргйола геттара дукха вахара оаттонаш ювцаш, отделенен болхлошта геттара чIоагIа дег чу хайнай хIанзчул тIехьагIа отделенега пайда луш мара болх ца байтара уйла.

ДIадахача боахама шера цхьайола культураш гектара тIа дIайийнараш миссел а юха хьахиланзар гектара тIера. Масала, хIара гектара тIера 4,5 центнер коартолаш яьхар, гидуаргаш — 2,8 центнер, хьажкIаш — 9 центнер.

Укх шера хIара гектара тIера ерригача культурай боккха хьувкъам боаккхилга Iалашдарна чакхдаха лаьрхIача гIулакхашта юкъе дуккха а лоархIаме гIулакхаш да. Оздоев Аюп керте латташ йола отделенен тракторни бригада ССКП XXI съезда сийна социалистически яхье а яьнна, совхоза плано оттаьча ханал хьалха — 28 декабре трактораштеи 11 январе тIехьаювзача инвентаран ремонт яь яьлар. Цул тIехьагIа бригадас доладаьд ше культураш дIаюврийолча лаьтташка кхо деккилга. БIаьстан тота ара ялалехьа лаьтта тоадаь яргья из бригада. Цу тайпцара, культурай хьувкъам айбарна чакхдаха лаьрхIача керттерча гIулакхех цхьа гIулакх даь даьннад отделене.

ДIадахача шин шера отделенен болх зе хулаш чакхбувлийтача бахьанех цаI лерхI отделенен хьалхле лелаераша ялаташтеи доакъарийнен йола культураш хьайбай базашта а пачхьалкхен амбарашта а гаьнагарга хилара хьисап доацаш дIайийна хилар.

— Доакъара культураш,— йоах цар, — хьайбай базашка тIаувзара хьисап а доацаш дIаер бахьан долаш, уж тIаувзарг транспортах а алапена а дукха мах бахар тха. Укх шера из хургдац, хIана аьлча доакъарий культураш хьайбай базашта юхе юв.

Укх шера керттера дIайийна а дIае лаьрхIа а культураш ераш я: дIадийнад 1066 гектар кIа, 255 гектар мукх, дIаюргья коартолаш— 150 гектар, баьца даараш — 60 гектар, гидуаргаш — 500 гектар, ялатийна лаьрхIа йола хьажкIаш— 700 гектар, силосанна — 200 гектар, саудавски баьцаш — 200 гектар и. кх. дI.

Укх шера лаккха хьувкъам баккхара тIехьа лоаттабу къовсам хIанзчул тIехьагIа лоатто безаш ба. Из ба культураш агротехнико маяххара дика а ший ханнахьа а дIаер, цIена а ший ханнахьа а оасар дар, йоа ца яйташ, Iан кIал ца йохийташ культураш ший ханнахьа пачхьалкхен амбарашка, хIаьта доакъар хьайбай базашка кхачийтар.

Ужи уж доацаш кхы дуккхеи гIулакхаш чакхдахарца укх шерара юртбоахама шу отделенена 2 миллион сом пайда хулаш чакхдаккха уйла я отделенен хьалхле лелаерий, хIаьта отделенэн хIара болхло цунах дIакхетаваь, цу балха дог ураоттадаь а ва.

Боахаманна чIоагIа лоархIаме дола бакъахьара гIулакхаш да отделене гIолла хIанз чакхдаха доладаь: 1-гIа май тIакхоачаш отделенен хIара болхлочун цIагIа электрически сердал чуюлларгйолаш я. Каш сийрдадаккхал йоаца бусйоагорг лаьттача лоаман гIалгIачун тховкIийлэ «Ильича лампо» сийрда яккхар моллагIа дола боахама лоархIамера гIулакх хинна ца Iеш, политически доккха маIан дола хIама да. Укх шера юлларгья пекарни; гуралехьа болх беш хургья бани. Экхаж-къонгий юрта хIара вахархочун цIагIа радио йоалл.

Отделенен оалхазарий боахама хIама а укх шера чIоаггIа тоадала деза. Укх шера цар хьалъе йолаю, кIал йолаш йола котамий ферма ше йолаш, 8000 боабашки 3000 москали хургйола керда оалхазарий ферма. ХIанз цу ферманна боккха Iам боаккхаш латт.

Укх шера пачхьалкхенна духьал цхьа оалхазарий духш дIалургда отделенэс 150 центнерал кIезигагIа доацаш. Из отделенена пайда луш хIама да. 1961 шера 100000 оалхазар хилийта лерхI отделене.

Отделенен курал а доаккхал а шийха доаллаш йола моттиг я МТФ а цига болх беш бола нах а. Эггара хьалха доахан чудоахкаш дола отар хьоахаргда. Чакхдаллалца асфальтах йилла кIийле, хIара Iаттанна цементах даь хьай, кIал дехкаш кIалхьарцар. Тхо тIанийсденнача хана, доахан делкъийна фега а хий мала а ара а даьха, царна кIалхара кхо доаккхаш а бийсанна керда кIалхьарцар деш а боахкар возчикаш Арапиев Джабраил, Албогачиев Юсап, Хидриев Салман, иштта кхыбараш. Гуш да МТФ заведующи волча Кациев Султана ший болх, оарцагIваьнна, дог-уйла тIадаххийта беш хилар. Дояркаш Цечоева Дугархана, Картоева Мале, РукъиIата, Арсамакова Банате, 60 шу даьннача Костоэва Кайпас укх тIеххьарча хана хIара Iатто дийнахьа луча шурий боарам дуккха лакхбаьб.

Къаьстта я Iаьсий латта моттиг. Цена а паргIата а да уж латта оагилгаш. Гуш да Iаьсий леладеш йолча Элканова Маржана йоакхо еш, хьожаш царна Iунал делга. Iаьсий дизa, тIера чо бижа болаш, дегIа тIара цIена да.

— Iаьсий говза да, — йоах Маржана.—Iаьсашта гIулакх деш хилча, се кIаьд ца луш санна хет сона. Хьеста а хьесташ, Iехаю со цар...

Сомий бешамаш йоацча, лакхача сийначa гаьнаша дIаьха Iындоргlаш цаувттадеча дунен ираз дизза хила йиш яц.

Боахама гIулакха тоалуш, чIоагIлуш йоагIа юрт бешамашца а хозьяла еза. Дега тоам беш хоза ягIа юрта йисте, СурхотIе уллача оагIорахьа 16 гектар лаьттан тIа урагIъяха хIанз тIехьагIа егIа сомий къона гаьнаш. ХIанз укх бIаьсти дIаз ена 40 гектара тIа дIаэлла сомий гаьнаш йолаш а я отделенега. Из царна новкъостал де а хьаллаца а дезаш гIулакх да. Экхаж-къонгий юртара школа а йистара ца латта мег из бакъахьара гIулакх чакхдоаккхаш.

Школера дешархойи хьехархойи коллектив а деккхарийла я низ кхоца беш иштта гаьнаш егIа юрт хозьеча хьинаре дакъа а лоацаш новкъостал де. Цу гIулакха йизза йоакхо а яь школен коллектив оарцагIа яккха еза из гIулакх дизза кхоачашдарна.

ХIанз укх сахьате Назрановски совхоза Экхажевски отделене латта гIулакхаш царех хьага тоам болаш вIаштIехьа да. Цар вIаштIехьа хилар фуд аьлча, из да уж чакхдахарна эшаш мел йола торонаш отделенена хьалхле лелаерашка йолаш хилар, хIаьта отделенен нах ССКП XXI съезда турпален решенеша цу гIулакха дегаш ураоттадаь а ба.

Цар аьттув балба!

Яндарерча хьайбай ферме

Назрановски совхоза Яндарерча отделене доккха а зIамига а 512 бежан да. Уж доахан чудоахкаде башха дика помещенеш я цига. ХIанз латташ йола ха хьайбашта гIулакх дера эггара халагIа йола ха я. Дукха гIулакхаш да хьайбашта хIанз де дезараш: ший ханнахьа доакъар дилла, хий моладе, кIалхьарцар де деза царна, цIенде деза уж.

Кхы а дукхагIа болх ба дояркаша бе безар. Яндарерча ферме болх беш пхиъ доярка я. Барттайна а шоайла вIаши новкъостал деш а дIахьо цар шоай болх.

Тхо цу ферме кхаьчача хана отделенен завхозаца, доахан цIенде херхаш хIана лац Iа, яхаш гIаръеш йоаллар Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета депутат йола доярка нов. Котикова Тамара. Доахангa хьежача атта кхетаде йиш йолаш дар цо иштта тIагIертта херхаш хIана дех. Доахан бIеха дар. Болх мишта лел шун, аьнна хаьттача, Тамарас аьлар мишта лел доахангa хьежача ховргда шоана, цхьабакъда дий-бийсеи ца къовсаш болх-м бу оаха. Цоах теша мегаргволаш дар тхона бIартадайнар. Дукха ха йоацаш Пхьиле-къонгий юртарча отделенера Iодоаладаьча доаханна тара дацар цар гIулакх даь доахан. Яндарерча отделенера доахан Iунал дика деш леладаь хиларца тоаденна, бIара хьежача дега салоIам хулаш дар.

Котикова Тамарас а, Котиева Маржана а, Юнусова РабиIата а, Хамхоева Iайщета а, Хамхоева Насапхана а хIанз Iан замах а хIара фуражни Iатта лаьрхIа дийнахьа 5—6 килограмм шура йоахк. ССКП XXI-ча съездо оттадаь декхараш доккхий долга ха а ховш дерригa хьинар тIадахийта болх беш ба уж.

Iаьсий доахкача отар чу ваьлча, цу чура порядок бIаргайча хатта безам боагIаргба мала ва укхаза болх беш, аьнна. Укхаза нах чубахача цIеношка санна цIена я, Iаьсашта яь клеткаш кIира теха къегаш я. Iаьсий дог гIоздоаккхаш цIена а тоаденна а да. Iаьсашка хьожаш бола Котикова Дебахани Чесигова Хьаван шоай болх безаш, хьаьнала къахьегаш, хьайбаех дог лозаш хилар бIаргагургда Iаьсий латтача отар чу ваьнначоа.

Фермерча болхлошца къамаьл дича гучадоал отделенен кулгалхоша болхлой вахара хьал тоадарна йоахо кIезига еш хилар. ДукхагIа бараш латкъаш бар тика тIа маьхх, фатаген, шекар наггахьа мара хилац яхаш, ферме Iо а дена уж товараш цига дохкилга-м дувца а дезац. КIезига йоакхо ю дояркаш доаго дахчанца Iалашбара а. Дийнахь а бус а хьайбашка хьожаш боахкача болхлошта бахара эша гIулакхаш чIоагIа теркам тIабахийта леладе деза совхоза а отделенен а кулгалхоша. ЦIагIа эшаш долча хIаман уйла е ца езаш хилча шоаш болча производстве дукхагIа безам тIабодаш болх бергба цар.

Т. ТУГАНОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Мехка 18 миллион тонн болат дала

ПЕКИН, 13-ча феврале (ТАСС). Синьхуа яхаЧа агентствос хьахоийтачох, «Жэньминь жибао» яхача газето ший передовой статья тIа язду, 18 миллион тонн болат даккха лоаттабу къовсам — китайски халкъа 1959 шерара кертера декхар да. Из декхар кхоачащдича, КНР-с цхьан шера доаккха болат 7 миллион тонн дукхагIа хургда, яхаш язду газето. Из Iалаьмате боккха лоархIам болаш хургда республикан беррига боахам лакхбеча.

18 миллион тонн болат даккхара декхар кхоачащдаро КНР-ерча болат лоаладеча оборудованен низ а лакхбергба.

ТIом хилийтарна тIахьехаш ва американски тIема теоретик

БОНН, 10 феврале. (ТАСС). Берлинчe латта гIулакхаш вIаштIехьа дахарна яь советски предложенеш кхоачаш ца хилийта лерхIаш шоай бола низ кийчбе яхаш малхбузехьара пачхьалкхенаш тIахьех «Дер шпигель» яхача гамбургски журнала ше яьча интервью тIа американски военни теоретика Киссингера. Нагахьа санна Англии Франции раьза ца хуле а, США-и Малхбузен Германии декхарийла ба Берлин бахьан долаш из гIулакх чакхдаккха, аьнна, хет Киссингера.

ДукхагIа долча къамаьлаца Киссингера юкъ ше вIашагIъелла «ограниченни тIемаех» йола теори, хIаьта кхийола НАТО чуйоагIа пачхьалкхенаш санна Малхбузен Германи а атомни герзаца кийчйича бахтахьа а хет цунна.

Берттерча Европе атомни герз доаца зона ярна Польшас еннача предложенена духьал эгIазалон къамаьлаш ду Киссингера.

Штрауса даь милитаристски къамаьл

БОНН, 12 феврале. (ТАСС). ФРГ-ан оборонан министра Штрауса Фильсхофене (Бавария) христиански — социальни союза митинге къамаьл дир. Берлински деша хьакъехьарча советски предложенешта бъиза духьал довла нах тIахьийхар цо, цуьца дувзаденна советски Iаьдала духьалара къамаьл а деш.

ДПА агентствос беча хоамах, Штрауса аьлар, цу гIулакха тIехьа НАТО-н доакъашхо хиларах тарра ФРГ-ана малхбузера пачхьалкхенаш возкъостал де декхарийла хилар а хьоадеш, хIанз ховргда союз духхьал даьоса каьхат дий, аьнна.

Дортмунде баха нах цу города районе английски ракетни герза база йиллара духьал хилар чIоагIа новкъа долаш дийцар цо. «Берлинни Германии лорае вай кийча хиларах Советаш цхьанна а секунда шек хургйоацаш» гIулакх оттадар дуьхьа Малхбузерча Германе ракетни герза базаш яккa раьза хилар англичанаш, йоах Штрауса. ФРГ-ан оборонан министра цIаькха а къамаьл дир Европе атомни герз доаца зона йиллара духьал.

Алжира къам мукъадаккхара армен коммюнике

КАИР, 11 феврале. Алжирски къам мукъадаккхара армес арахькхача коммюнике тIа хоам бу, 31-ча январе денз 6-ча феврале кхаччалца къам мукъадаккхара армен отрядаши французски эскараш 237-зза вIашагIа летад, яхаш. Цу юкъа 575 французски салтеи эпсари ве а вийнав, 275-нена човкаш а яьй.

Алжирцаша йохаяьй 8 французски военни самолети, 8 километр аьшка саьргий карташи.

Вьетнама Демократически Республике мехка эггара хьалхара «Шиен Танг» («Победа») яха легкови автомобиль арахийцай. «Волга» яхача советски машина кепехь хьаяь я из машина.

Сурта тIа: «Шиен Танг» яха легкови автомобиль.

Вьетнамски информационни агентствон сурт.

Миллионер вола шофер

28 шу дала доал Захаров Николай Филиппович шоферал болх беш вола. Дукха наькъаш тахка а техкад, дайза а дайзад, дика балха говзал а Iомаяьй Захаровс цу йIаьхача хана. Из шоферал болх беш волча хана денз цIаккха а хаьрцаяц цун машин, хIаьта ер ше бахьан новкъа зе-зулам а хиннадац. ХIанз Грознерча химически заводе болх беш ва Захаров. Сакъердам хургба цу 28 шера масса километр цо никъ баьб хайча. ЛаьрхIача из хилар миллион совгIа километр. 4 шу да ГАЗ-51 яхача машина тIа Захаровс болх бу. Цу хана денз планах 130 эзар километр яха езача 290 эзар километр капитальни ремонт ца еш никъ баьб машино, 40 эзар сом совгIа кхо а деш. Новкъосташта дукха везаш а цар лоархIаш а ва Захаров.

МоллагIча къоначa шоферо шийга хIама хьаттача дала жоп хул говзача шофера.

ЗАСОРИН Г.

Автотранспорт кхерам боацаш лелаяра бокъонаш кхоачашъе еза

Денна шерлуш латтача вай халкъа боахама транспорта керттера дакъа да автотранспорт. Хи тIарча, фецарча, машиннаькъа транспорто а санна, автомобильни транспорто кхоачаде деззача моттиге дIакхоачаду халкъа боахама мухьаш, промышленностена эшаш йола бедал.

Цудухьа цIенхоштта а бехктокхаме а декхар тIадож из гIулакх дизза кхоачащде дезаш болча шоферашта.

Цхьабакъда, хIанз водителашта юкъе нийслу шоай декхарий хам ца бещ, машинаш лехкара бокъонаш телхаеш бола шофераш. Масала, Наьсарен районерча автоинспекце бIарг локкхаш долча даькъа тIа — районерча а Баку — Москва бодача керттерча наькъа тIа а гуча буввл уж. Царех ва № ГЕ 23-13 йолча ГАЗ-93 яхача автомашина тIа Грознерча АТК болх беш вола Дукаев Вели, № ГЕ 27-90 йолча ГАЗ-51 яхача автомашина тIа Грознерча турбазе болх беш волча Лисянский Василена кабина чу кхо саг а хоаваь воагIаш гучаваларах, 2-гIа талон яла йийзар. Машина бокъонах ца лелаяр бахьан долаш 1-гIа талон дIа а яьккха шоллагIа талон шийна еннайоллашехьа а, кхы ла ца дувгIаш, самосвала тIа ши саг а хоаваь воагIаш лаьцар Дукаев, цудухьа 3-гIа талон яла езаш хилар цунна.

Цхьабакъда, шоай болх дика а ховш а лелабеш, хоастабе а сий да а мегаргболаш шофераш а ба тха районе. Царех ба «Октябра 40 шу» яхача совхозера Полонкоев Жабраили Гадиев Якъуби, «Назрановски» совхозера А. Богатыреви И. Мухиеви, Орджоникидзевски АТК-ара Х. Кодзоев, Наьсарен Райпора Б. Торшхоев. Цудухьа хадданза, ца йохаш болх беш хьайоагIа цар лелаю автомашинаш. Масала, капитальни ремонт ца еш шийгарча къаьнача машинаца 90 эзар км. никъ баьб Богатыревс. Цул совнагIа автоинспецена а чIоагIа новкъостал ду цар болх нийса дIабахьарна.

С. МАЛЬСАГОВ,
Наьсарен районера автоинспектор.

Массане а декхар да из

Вай мехка Коммунизм котъяккхарна хиланза даргдоацаш да, къахьегамхой коммунистически хьисапе кхетабелга, хьалха дIаяхача ханах юхедисаьча гIулакхашта духьал къовсам хадданза лелабелга. Уж хьалха дIаяхача ханах юхедисаь гIулакхаш, къаьнача общество традицеш хилар бахьан долаш хIанз а коммунизм хьалъяра, вай экономика, культура дегIайоалаяра йоаккха новкъарло хул.

Наьха кхетам чура дIаяхача ханах юхедисаь гIулакхаш дIадахара доккха декхар тIадуж коллективана.

Цхьа йолча хана, саг гIалат воал, доаггIача хана цунна гIо де, эшшача хана цун йоакхо е, цунна дика оамалаш а, дика гIулакхаш а Iомаде саг ца хилар бахьан долаш.

Коля С. заводе балха эттача хана эхь-эздел а долаш, нахаца хеза къамаьл де а ховш, новкъоста гIо де а дика къахьега а шийна тIадилла гIулакх дика кхоачащде а ховш вар. Кастта комсомоле дIайийцар из, хIаьта деша а волавелар. Болхлой кагирхой школера хоамаш аха даьлар, Коля занятешка ахац, во деш, яхаш. Комсомола комитета члено, хIанад хьа школера гIулакхаш иштта во аьнна хьаттача, цIеноіп деш ва со, цудухьа деша йиш хилац сога, аьлар Коляс. Цул тIехьагIа каст-каста къаракъ менна, веха волаш аха а ваьлар из балха, хIаьта цкъа кинотеатре нахаха латаш воаллача комсомольски патруль а тIакхаьчар цунна. Болх во бе ваьлар Коля.

Комсомольски организацин комсомола комитети цIенхаштта корзагIа яьлар комсомолец Коля, шоай новкъост, талхаш латтилга хайча. Цун гIулакхаш тахка лаьрхIар цар. Наьнаца а лоалахошца а къамаьл дир. Нанас дийцар, ший воI деша ца ухаш сеца хилар а, балхара чу веча, мичахьа ух ца ховш, цхьаннахьа из ухаш хилар а, дукхагIа йолча хана веха волаш из цIагIа чуухаш хилар а.

Кастта гучадаьлар Коля С. воча компанеца дIа а кхийтта доккха зулам дергдолчча дIакхаьча хинна хилар.

Коллектив оарцагIа ялар бахьан долаш, новкъосташа цун йоакхо яр бахьан долаш кIалхара ваьлар из цу воча гIулакхех.

Цу тайпарча воча гIулакхашта саг кIала висара бехктокхаме хул цхьайолча хана ший ханнахьа цунна новкъостал ца даь цун новкъостий а.

Столярни изделей завода болхло, комсомолец хинна Демельханов Э. цхьа зулам а даь суде вахача завода коллектив тамаш еш яр. Мишта даьд цу комсомольца из зулам, йоахар цар. Цхьа бахьан доацаш хилац цхьаккха а хIама. Къахьегама дисциплина а телхаеш, веха а волаш балха из ухача хана теркал вацар цхьанне а. Кхыметтел цу завода директор Атуев а цу бакъдарашта новкъазара вувлар. Комсомольски организацес а е цехерча новкъосташа а теркал дацар Демельханова леладу гIулакхаш. Цудухьа юххера а суде вахар из.

Предприятей коллективаш общественни организацей болхлойи декхарийла ба, зIамига дале а, зулам деш волча сага ший ханнахьа гIо де, из бакъахьарча новкъа ваккха.

ЧIоагIа новкъа хул цхьайолча хана вай городера кагий нах бIеха мотт бувцаш, еппараш еш, кхыдола эздеаца доаца гIулакхаш деш бIаргабайча. Цул чIоагIагIа новкъа хул уж гIулакхаш бIарга а гуш, царна бIара а хьежаш латташ вай гражданаш бIаргабайча.

Бакъ лоц цу гIулакха юкъе гIерта безараш, бехктокхаме бараш, духхьал цхьа милиционераш ба яха нах. Цхьан милицен, общественно новкъостал деш ца хилча, хIама де вIаштIехьадаргдац. Городерча бергигача къахьегамхой декхар да зулам деча наха духьал хадданза къовсам лелабар.

В. ИВАНОВ,
ВЛКСМ Орджоникидзевски райкома секретарь.

Пайдане лотерея

Укх шера 1-ча феврале денз дохка доладаьд 1959-ча шерарча РСФСР-а ахчан хIамай лотерея билеташ Грозне а вай республикерча районашка а.

Билеташ дохкаш да кулгакарарча ахчах сберегательни кассашкеи, тикашкеи, бувзама учрежденешкеи, газетий киоскашкеи, театрашкеи, поездашкеи.

Хьалха хиннача лотерея хьисапе учрежденешкеи, предприятешкеи, организацешкеи дохкаргдац кердача лотереян билеташ.

Билеташ дохка доладаьча хьалхарча деноша хьахьокх вай республике бахача наха боккхача безамца лотерея билеташ ийдеш хилар. Толамца из гIулакх дIахьош хиларах хоам бу МагIалбикера, Гудермесера, Сунженски а кхыча а районашкара. Цо хьахьокх лоаццача хана хьалхагIа арахийца билеташ дохка даргхилар. Цул тIехьагIа доладургда шоллагIча выпусках арадаьнна билеташ а дохка.

Г. ИНДИКОВ.

Массазза а болх бу кинолектори

Роза Люксембурга цIерахча улица тIарча санитарни просвещенен ЦIагIа политически Iилманий хьехам дIабоаржабеча обществон Нохч-ГIалгIай отделенес вIашагIъеллай массазза а болх бу кинолектори.

Цига хIара ерача дийнахьа ешарг-йолаш я тайп-тайпарча темаех лекцеш.

П. ПОПОВ.

Хьехархо пенсех яхай

№ 51 йолча железнодорожни школан хьехархой коллективои дешархошеи накъа яьккхай пенсех яха къаьна хьехархо Мария Всеволодовна Ярощевская.

38 шера хьехархочун болх баьб новкъоста Ярощевскаяс. Цун къахьегам правительственни совгIаташца белгалбаьккхаб. Цунна еннай Ленина ордени Къахьегама ЦIеча байракха ордени.

Из накъа яккхара хетаяь хиннача вечере цун новкъосташа а, дешархоша а, дешархой даьша-нанoша а даьча къамаьлаша хьахьокхар из массанена а езаш, дика ший гIулакх довзаш хьехархо хинна хилар. Деза совгIаташ а делар цунна.

С. АБУХАСАНОВ.

Грипп кхераме лазар да

Гуйрен Iан — эггара аттагIа грипп дIа-юха даржаш йола ха я. Цу хана Iуйрийна а сайрийна а автобусашка, трамвайшка дукха вIашагIбетталу нах. Школашкеи, лакхерча дешара заведенешкеи деша багIача дешархоех хьалъюз классаши, аудиторешн, библиотекаши, общежитеши. Иштта дукха нах вIашагIкхийттача атта дIа-юха доал грипп.

Грипп чIоагIа кхераме лазар да, хIаьта цун осложнени хилар кхераш а цамогаш волчунгара из хьадалар кхераш а хила беза нах.

Грипп дIа-юха доал кхейкаварца, Iиршинг даларца, вIаши юххе дIаэтта къамаьл дарца, дIа-юха кулгаш теларца, хIаьта иштта цамогаш волчо леладеча предметашца: мерех хьекхача йовлакхаца, кулгагI хьекхача гатаца, пхьегIашца, иштта кхыдарашца.

Грипп кхийттача хана дегI мелдале, шийла хеташ, маьженаш кагъеш санна хеташ, корта лазаш, чIоагIа дегIаца йовхал йолаш хул цамогаш вола саг. Цхьайолча хана цIаьхха а халача формах а хул из.

Бакъда йовхал йоацаш, цамогаш вар холонга ваха а хила йиш я из.

Цамогаш вар а цунна гонахьара бараш а декхарийла ба из кхераме лазар дIа-юха ца далийта. Цудухьа кхайкавеча хана а, Iиршинг доалача хана а, бати мерaжи йовлакхаца дIакъовла еза, каст-кастта кулгаш дулаш цIено лелае еза, дегI шел ца доллийташ когаш бIайха а бекъа а лелабеш, юкъара гата ца леладеш, каст-кастта цIагIа керда фо чухецаш, кердача фега аравувлаш хила веза цамогаш вола саг.

Цамогаш волчунга хежача хана, бати меражи диъазза вIашка диллача хикисеца дIакъовла еза, хIаьта хикиси хIара денна дитта а цунна аьшк етта а еза. Улгаш дила деза хлорни известа 10 процент раствор техача хица.

Къаьстта кхераме да грипп кагийча бераштa.

Лораде бераш гриппах — ма ахийта уж грипп дола нах болча цIагIа чу, лазара хьалхара белгалонаш яьлча ма ахийта бераш яслешка, школе, детсаде.

Гриппах цамогаш долча бера нана, цунна хIама хьокхача хана, гIулакх деча хана, хикисеца бати меражи дIакъувла,цIено лелае декхарийла я.

Гриппа духьала къовсам лелабара правилаш лорае!

А. ВОРОНОВ,
республикански санитарни просвещенен ЦIен методист-лор.

Цу гIулакхага хьажа декхарийла я Райпо

«Бетташ, бетташ кхера а батI» яхача кицах-тарра, сов дукха дувцаш кIорда а даь йийлайий а хац, Наьсарен РайПО-с ТIой-юрта книжни магазин хьайийлай цхьа бутт хьалха. Цхьабакъда, тика болх юртарча къахьегамхошта а дешархошта а эшшача тайпара вIаштIехьа баккхарна даь цхьаккха а хIама дац. Тика чу цхьаккха тайпа учебникаш а литература а дешархошта эшача хIамаех цхьаккха хIама а хьатIаденадац.

Къаьстта во латт наьна метта учебникаши художественни литературен Iалащдара гIулакх. Цхьаккха тайпа наьна меттал литература ТIой-юртарча книжни тика чу тахханалца хиланза да, хIаьта укх тIехьарча хана Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен издательствос кепа теха арадаьннад гIалгIай меттала тоъал дукха литература.

Деша цхьаккха тайпара литература ца хилар бахьан долаш дешархой наьна меттала дешара гIулакх во латт ТIой-юртарча юкъерча школе, къаьстта лакхехьарча классашка а латташ.

Цу гIулакхага Наьсарен РайПО хьажа декхарийла я.

Я. ОСМИЕВ.

Спортивни болх айбара тIехьа

Наьха унахцIено лораелга, физически могаш бола нах хьалкхебелга керттера дарех декхар лоархI Коммунистически партеси Советски правительствоси. Цудухьа физкультурен спорти дIахо дегIайоалаяра хадданза йоакхо ю вай мехка

Физически культурен спорти дегIайоалае, физически низ бола кагирхой хьалкхебе йоккхий торонаш я вай республике. Бизза цу торонех пайда эца а дукха кагирхой спорта юкъе оза а спортивни организацешта новкъостал де декхарийла я комсомола комитеташи комсомольски первични организацеши, кхы йола общественни организацеши.

Духхьал физкультурен спорти лелаяь ца Iеш хадданза шоай политически кхетам лакхбеш, дешара боарам лакхбеш, керда говзалаш караерзаеш хила беза советски кагирхой.

Цу дешашта хетаяь яр укх денношка хиннача физкультурникий республикански активе НГIАССР Министрий Совета председатела заместитела нов. С. А. Атиевс яь «Республикерча физкультурни балхах а из тоабара гIулакхех а» яха доклад.

Спортсменаши физкультурникаши хинна ца Iеш кхы дуккха партийни общественни организацей вокалаш а, предприятейи учрежденейи хьалхле лелаераш а бар цу активе.

С. СУЛТАНОВ.

Редактора зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре Кхаь зала чу «Голубая стрела» яха фильм.

Йоккха зал. Долалу 10, 12.20, 2.40, 5, 7.20, 9.40. ЗIамига зал № 1. Долалу 8.30, 10.50, 1.10, 3.30, 5.50, 8.10; 10.20. ЗIамига зал № 2. Долалу 9, 11.20, 5.40, 4, 6.20, 8.40.

ЗIамига зал № 3 — **«Фанфары любви»**. Долалу 9.15, 1.45, 2.15, 4.45, 7.35, 9.55.

«Родина» яхача кинотеатре

«Голубая стрела» — Долалу 8.30, 1.15, 5.40, 10. «Кочубей». — Долалу 10.40, 3.15, 7.50.

Пенсей гIулакхах лаьца

Коммунистически партес чIоагIа йоакхо ю къахьегамхой материални культурни вахар-хьал лакхдара. Цунах тешал ду «1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоара контрольни цифрех» ССКП XXI-ча съезде нов. Н. С. Хрущевс яьча доклад а.

Къаьстта теркам тIабахийтаб къабеннача наьха, инвалидий, кхаба саг воацаш бисаьча дезалий йоакхо ярна. ВорхI шерарча плана тIа оттадаьд къахьегамхой пенсей гIулакх тоаде аьнна. Ши шу совгIа ха я ССКП XX-ча съездо даьча соцамех оттадаь пачхьалкхен пенсех дола Закон мехка чухь дола. Цу законах доагIача пенсей юккъера боарам къабеннача нахан тIема гIулакхе болча наьха дезалаштен шозза, инвалидашта 1,5-зза, болхлойи гIулакхерча наьхеи дезалашта 64 процент лакхбаьб.

ВорхI шерарча плана тIа кIезига пенсеш телача наха уж лакхде оттадаьд. 1966 шера къаваларах луш дола бетта доагIа 300 сом пенси 450—500 сомага кхоачаш лакхдергда. Инвалидашта а кхаба саг воацача дезала а доагIа пенси лакхдергда. Цу дерриганеша тешал ду дIахо а вай Даьхен боахам лакхбеча хьаьнала болх беш болча къахьегамхой йоакхо Коммунистически партеси советски правительствоси Iалаьмате чIоагIа еш хиларах.

Пачхьалкхен пенсех дола Закон мишта кхоачащду вай республике?

Республика юхаметтаоттаярах дувзаденна, нохчийн гIалгIайн шоаш баьхача моттигашка цIабахкарах, цар пенсей гIулакх уж баьхачара хьадехаш, уж ханнахьа учете оттабеш, цафна хан-ханнахьа пенсеш луш дукха болх бе безаш хилар социальни Iалашвара отделий. ЛоархIам болаш дукхагIа хилар пенсионераш. Социальни Iалашвара районни отделаш шоай декхараш дика кхоачащдеш я, чIоагIа теркам тIабохийт цар пенсионераша деча хаттарашта, законах доацаш пачхьалкхен пенсеш хьожадеш а из дIалуш а моттигаш хилийтац. Иштта болх берех я Сталински (зав. нов. Абраменко А. И.), Старопромысловски (зав. нов. Мурашкин К. Н.), Грозненски (зав. нов. Ляув К. П.), Шелковски (зав. нов. Джарджуманова А. П.) районни социальни Iалашвара отделаш.

Цхьабакъда, пенсионни законаш ца хар бахьан долаш ца доагIача пенси хьожадаь а, е из доагIачул кIезигагIа, дукхагIа денна а моттигаш я. Дукха нийслуш да, Райсо заведующес а боккхагIа бола инспектораш а пенси хьожадеи пенсех доагIа ахча дIаэцеи хьачутелача документашка цIенхашта ца хьожилга. Юртарча районашка пенси хьожадеча эша юрта боахамца бувзам болаш вац аьнна пенсионерашта 523 справка енна моттиг я, цу гIулакхо ца доагIаш 200 эзар сом пачхьалкхен ахча далийтар. Уж справкаш телара гIулакх Iалаьмате во латтар Курчалоевски, Саясановски, Веденски, Советски районий юрта Советашка. Харц документах пенсионерашта совлен тийнна ахча юха метта оттадеш латт.

Колхозех совхозаш йича, даиман совхозий болхлой а хинна дIаайттача колхозникашта къахьегама стажахи доагIаш хиннача алапехи документаш мел бакъахьа деннад а хьожаш болх баьб, шоашта пенси хьожадар цар дIадийхача. Республикерча совхозашка ца доагIаш стажахи алапехи документаш денна 60 моттиг гучаяьккхай, из бахьан ца доагIаш денна 80 эзар сом ахча а долаш. Совхозий болхлоша харцахьа леладаьча цу гIулакхех йола материалаш следственни органашка дIачуеннай. Цхьабакъда, цу материалашка хьожилга Iалаьмате мела-м лел. 1958 шера август бетта материал дIачуеннайоллашехьа, Шалински прокуратурас даь хьаховш хIама дац хIанзалца. Вай Республикерча учрежденейи предприятейи цхьаболча хьалхле лелаераша вIалла бехктокхаме ца хеташ тел къахьегама стажахи балхах доагIача алапехи дола документаш. Грозненски сомийн баьца даарийн совхоза дирекцес 1958 шера март бетта гражданина Г. къахьегама книжка делар, 26 шу балха стаж а йолаш. Цу гIулакхах, гуча даьлар гражданина Г. совхозе цхьа шу совгIа мара болх баь ца хилар.

Совнархоза СМУ хьалхле лелаераша болх баь хиларах тешаш а увттабеш, справкаш тел. Из гIулакх вIалла мегаргдолаш дац. Иштта документаш теларо пачхьалкхен ахча харцахьа доадайт.

Иштта гIулакхаш тохкаш оттаяьча материалашта тIагIолла пачхьалкхен пенси мишта луш да а из хьожадеш малагIа документаш эша а бахача нахага дIадовзийташ цхьан дийнахьара семинараш яьй республикан юрта районий юрта Совета председателашцей секретарашцей цхьана. Дика вIаштIехьа яьккха чакхъяьлар уж семинараш Ачхой-Мартановски, Шалински, кхыча а районашка. Къабелча шоаш Iалашбеш дола советски законаш довза чIоагIа безам ба къахьегамхой. Цудухьа чIоагIа теркам тIабахийта беза пенсех дола законаш наха довзийтара.

Вай республике къаьстта лоархIам болаш да из гIулакх, хIана аьлча, дукха нохчийн гIалгIайн ба регистраци янза мари сесаги долаш оахаш. Нагахьа санна цIен-да е нана елча, уж законах боагIача тайпара регистраци яь беце, цар дезала пенси доагIаргдац пенсех долча законах. ЧIоагIа во да регистраци яь ца хилар бахьан долаш, пачхьалкхен пенси эцилга вIаштIехьа даккха йиш йоацаш дукха нохчийн гIалгIайн хилар. Къаьнарча Iаьдалах регистраци а ца еш, мари сесаги дахаро законах доагIа пенси далийтац. Цудухьа, массане а регистраци яь, дIадаккха деза из гIулакх. Масала, Урус-Мартановски районе мар веннaчул тIехьагIа гражданкана Батаева Нюрийна шин бера пачхьалкхен пенси даланзар, цо ший маьраца регистраци янза хиларах. Иштта регистраци ца яр бахьан долаш пенси ца луш йитар мар веннaчул тIехьагIа пенси доагIа Шалински районерча Автура яхача юртара гражданка Мациева а.

Вай республикерча колхозех совхозаш яьй. Совхозашка болх баьча а гIулакхерча а наьха къахьегама стаж хул пенси хьожаде йиш йолаш. Законах мадоагIIара мари сесаги хилара регистраци йича мара дезала пенси хьожде бокъо яц. Цудухьа боккха лоархIам болаш да регистраци яр.

Къахьегамхой вахара хьал тоадара чIоагIа йоакхо ю Советски пачхьалкхено. Къахьегамхой пачхьалкхено Iалашбергбола льготаш денна нах дукхагIа хул. Пачхьалкхен пенсех дола керда закон арадаьлча денз, балха стаж йизза йоаццашехьа а, къавелча пенси эцара бокъо шеръяьй, нагахьа санна 1958 шера июль бутт тIакхаччалца болх беш хиннача болхлочо къаваларах тийна пенси хьожадар болх беш волашехьа а, дIадеха дезаш хиннадале, хIанз балхара хьаваьнначул тIехьагIа бутт баллалца де йиш я из.

Нохч-ГIалгIай АССР-а совхозашка даиман бахаш, болх беш болча болхлошта, специалисташта, гIулакхерча наха, 0,25 га беш йоллашехьа а, 1958 шера сентябрь бетта денз городе сана пенси лу, 0,15 гала дукхагIа йолча кхыча юрта бахача наха городе лучул 15 процент кIезигагIа пенси доагIIашехьа а.

Къахьегамхошта пачхьалкхен пенсех дола закон дизза дIадовзийта наха юкъе денна кхетам болх бе беза. Райсо аппаратащца цхьана из болх бергболаш цу гIулакха юкъе оза беза активисташ-пенсионераш, профсоюзни организацей болхлой, юрта Советий актив.

Халкъа боахам дегIабоалабара Iалаьмате йоккхача перспективаша дог гIоздаьккха, социальни Iалашвара отделий болхлоша чIоагIо яьй коммунистически хьисапе болх бе, пачхьалкхен средстваш лорае, пенсионерий а къахьегамхой а хаттарашта дукхагIа теркам тIабахийта.

ДУГАЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР-а Социальни Iалашвара Министра заместитель.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: Редактора — 2-41-23, редактора зам. — 2-07-01, бехктокхама секретара — 2-25-72, корректорске — 2-30-91, партийни вахарен экономикани отделий 2-25-72.

СФ00269. 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революцен проспект, 30/3. Заказ № 1158.